

DD= -82

Rp 284.520

1920
67



KSATRIAN BANDOENG INSTITUUT

Edelachtbare Heeren President en leden van dezen Raad! Ik wilde beginnen met den heer officier in zijn requisitoir op den voet te volgen, alvorens over te gaan tot hetgeen ik zelf genoteerd heb.

De officier is begonnen met de onaannemelijkheid te betoogen van mijn herroeping van de aanvankelijk door mij afgelegde erkentenis, dat ik de schrijver zou zijn van het geincrimineerde artikel. En hij baseert zijn ongeloof aan de waarachtigheid dier herroeping op een tweetal punten. Vooreerst, zeide hij, ik ontslagen wenschte te worden uit de preventieve hechtenis, waarin ik verkeerde, en 2e omdat ik geen getuige wenschte te zijn.

Nu is dat *niet* zoo. Ik begin met te verwijzen naar mijn brief aan den rechter commissaris, dato 10 Juni 11, waarin ik duidelijk gemaakt heb waarom ik eerst de onware verklaring aflegde en waarom ik mij genoodzaakt heb gezien om die verklaring te herroepen. Die brief is opgenomen onder de stukken in geding.

Daaruit blijkt nu in het geheel niet dat ik *vooral* er op uit geweest zou zijn om de preventieve hechtenis te ontloopen.

De betreffende passage in dat schrijven luidt aldus:

Mijn aanvankelijke verklaring, de schrijver te zijn geweest van het geincrimineerde artikel in „Be Beweging", was een levendig bewuste onwaarheid. De redenen tot het afleggen van zulke onware verklaringen door een journalist der oppositie zijn vele en alle evident.

De oppositie, in een zekere fase van haar ontwikkeling, namelijk wanneer haar ideologie doordringt tot de rangen van hooger geplaatsten in de samenleving (ambtenaren, officieren en particulieren) en daarin haar adepten wekt en kweekt, komt in de noodzakelijkheid die belangrijke geestelijke veroveringen tot elken prijs te verdedigen. Méér dan voor andere voormannen klemt dit voor den oppositie-journalist, die belangrijk aandeel heeft aan de partijleiding. Zijn taak, altijd moeilijk en zwaar, dikwijls hopeloos in den aanvang, wordt nu verlicht. Hij krijgt zijn medewerkers aan dien nooit gestaakten arbeid van het critiseeren van regeeringshandelingen, regeeringsbedoelingen, regeerings-

Dit boek is in goede conditie. Vouw het niet om. Het kan in f 0.30 kosten, als het beschadigd terugkomt. Maak het niet vuil, dat zou in f 0.05 kosten.

Het Ksatrian Instituut.

koers, en in verband daarmede medewerkers aan de zoo vergeischende positieve leiding van een politieke partij. Dubbel kostbaar zijn die medewerkers, omdat zij ingewijden zijn. Zulke medestanders aan de justitie prijs geven, zou beteekenen:

1. hun ondergang door de wraak van het altijd anti-revolutionaire, immers koloniale gezag, van een conservatief chef, van een baatzuchtige corporatie of van de algemeene behoudsideologie,

2. eventueel de ondergang van hun gezin,

3. schending van geschonken vertrouwen, want met een heel enkele uitzondering maar, zijn zulke politieke opposanten niet in zoodanig onafhankelijke positie geplaatst, dat zij openlijk hun meening zouden wagen te verkondigen. Bijna altijd geschiedt hun kostelooze medewerking op de belofte van man tot man: „Denk er om, mijn naam wordt niet genoemd";

4. verantwoordelijkheid voor het leed, dat gebracht wordt over een gewaardeerd partijgenoot, over diens vrouw en over diet kinderen;

5. verachting van het publiek, dat terecht den denunciant en vriendverrader den rug toekeert;

6. onmogelijkheid, ook daardoor, om het beroep van journalist te blijven uitoefenen;

7. knotting van het vertrouwen der massa in de kracht der partij door het verdwijnen van het vertrouwen in de zedelijke hoogheid harer voormannen en daardoor:

8. indirect verraad aan het hoog te houden partijbeginsel.

Waartoe Men Journalisten Dwingt!

Een eerlijk partijman voelt elke zedelijke kracht in zich in opstand komen tegen het prijsgeven van zulke medestanders.

En nu is het, vóór alle andere overweging, de wet in dit land zelf, die - (evenzoo b.v. in echtscheidingen op grond van gefingeerd overspel) - den eerlijken en zedelijk voelenden journalist-partijman *dwingt* tot onwaarheid Waarom? Omdat die wet het beroepsgeheim van den journalist niet wenscht te erkennen. Er blijft dien journalist als beklaagde niets anders over dan, in strijd met de waarheid, te verklaren: „Ik ben de schrijver".

Wordt hij als getuige gehoord, dan blijft er maar

één weg open: weigeren den naam te noemen en daarna om zijn zedelijke schoonheid te worden gevangen gezet. In beide gevallen boet hij voor een ander. Maar natuurlijk doet hij dat gaarne in het verheffende en louterende gevoel in geen geval te kunnen worden omlaaggesleurd tot de immoraliteit van het denuncieeren. Het internationale krijgsrecht verbiedt het dwingen tot denunciatie en verraad van welken burger ook. De civiele wet straft het verraden en denuncieeren door kooplieden, geneesheeren, advocaten en priesters; zij aanvaardt die niet van echtgenooten en bloedverwanten. Haar zedelijke werking, uitgestrekt derhalve over vrijwel de geheele samenleving, neutraliseert zij echter onmiddellijk waar het een sociaal arbeider als de journalist betreft. Die mag door de wet zedelijk wel worden gecorrumpeerd, al verwacht de samenleving en met haar de justitie zelf, dat hij zal vóórgaan in adel en zedelijkheid.

Ook in dit opzicht moet een herziening der rechtscodificatie voorafgaan, voordat het den burger vrijstaat te gelooven, dat „de zedelijkheid in Indie met de wettelijkheid parallel gaat." (Een regelcitaat uit het geincrimineerde artikel.)

Toen ik nu te Semarang eerst door den substituut officier van justitie en later door den rechter commissaris werd gehoord, heb ik mij eerst georienteerd door rechtstreeksche vragen of ik als beklaagde werd beschouwd. Op het bevestigend antwoord der heeren, heb ik verklaard: „Ja, ik ben de schrijver." Beide heeren zullen uit hun herinnering,—want dergelijke teekenende trekken uit een verhoor komen, jammer genoeg, niet op schrift,—dit wel bevestigen. Het is in zulke persdelicten veel gemakkelijker om beklaagde dan om getuige te zijn. Het geval-Vierhout is daar om dit illustreeren.

In het Labyrinth.

Aldus was de stand van zaken begin Maart 11, toen ik te Semarang voor het laatst door den rechter-commissaris werd gehoord. U stelle zich mijn verwarring voor, toen ik op denzelfden dag uit een categorisch gesprek met den officier van justitie, Mr. van Meerten, moest ervaren dat diens opvatting was, dat ik niet zoozeer voor de zoogenaamde solosche actie mij in voorloopige hechtenis bevond, maar veelmeer wegens mijn „mentaliteit", blijkende uit „De Beweging" in het algemeen en met name uit het geincrim-

neerde artikel, dat n. b. op het oogenblik mijner arrestatie, twee maanden vroeger, nog in het geheel niet in eenig geding was genoemd!

Ik liep een paar dagen rond met de verwerking van de beteekenis van hetgeen ik uit den mond van den heer Van Meerten had vernomen. Ik bracht in verband hiermede den aard van mijn behandeling als zoogenaamd preventief gevangene, behandeling welke maar al te duidelijk verried dat mij vooral elke *politieke* werkzaamheid moest worden onmogelijk gemaakt. Maar ik vond zijn standpunt zóó afschuwelijk en absurd, dat ik, om eenige zekerheid te verkrijgen of inderdaad dit standpunt werd ingenomen, mijn vader per brief uitvoerig het gesprek met den officier van justitie weergaf, met verzoek ten zijnent den officier van justitie, Mr. Du Cloux, en, indien mogelijk, ook den vice-president van het Hof, Mr. Klein, te interpelleeren. Deze brief zal wel door de handen van den heer Van Meerten zelf zijn gegaan, overweging, welke mij een aansporing te meer is geweest om enkel de strikte waarheid te vermelden. Mijn vader voldeed aan mijn verzoek, sprak ten overvloede ook Mr. Steinmetz daarover. Er ontspon zich een correspondentie daaruit, welke mij, naast mijn eigen concludeeringen, de overtuiging gaf, dat Mr. van Meerten volkomen gelijk had gehad. 1)

Wat echter beteekende dit voor mij? Absolute onmogelijkheid om in dit land, met mijn temperament en mijn staatkundige overtuigingen, nog verder het beroep van oppositie-journalist, gehoorzamende aan den eisch van onkreukbare eerlijkheid jegens de eigen rede, uit te oefenen! Met de heerschende juridische opvattingen zou ik toch telkenmale in de gevangenis kunnen worden geworpen enkel op bloot vermoeden, door niets gesteund, een artikel, waar ook, in eenig oppositieblad te hebben geschreven. Van dien tijd dateert mijn voornemen, toen ook mijn vader gemeld, na afloop van de tegen mij aanhangig gemaakte processen, indie te verlaten, voornemen waarbij ik blijf. Ik ben te oud geworden en heb te veel geestelijk weerstandsvermogen ingeboet, om mijn laatsten levens-

1) Zie voor de bevestiging hiervan de uitlating van Mr. Neytzell de Wilde in den Volksraad, vastgelegd door Teeuwen en door de interruptie van den Heer N.d.W. zelf op 15 Juli ii. (*Bew.* 31 Juli 20, p. 483-4.)

tijd bij voortduring te doen verontrusten door justitieele misgrepen. Te meer gaat dit klemmen, waar de onrust in deze landen van maand tot maand algemeener zal worden, dank zij het welhaast systematisch onvervuld-laten van schoone beloften omtrent sociale en politieke hervormingen.

Maar het beteekende nog meer. Ik was bezig te trachten een opheffing der preventieve hechtenis te verkrijgen, die mij, zooals ik U donderdag l. l. (3 juni) zeide, finantieel totaal ruineerde, die een bijna onduldbare marteling is en gedurende welke mij zelfs geestelijk voedsel en geestelijke sfeer worden onthouden,- ook nu!- alsof het voldoende ware dat een ontwikkeld mensch als een landlooper of vagebond zijn dagelijksch bord rijst heeft om gelukkig te zijn. Bleef men nu in den waan, door mijzelf gewekt, dat ik de schrijver was van het geincrimineerde artikel, dan was er op een beeindiging van de preventieve hechtenis natuurlijk niet te rekenen. Prijsgeven van den schrijver verbood mij echter al wat nobel in me is. Dat kan ik niet en dat zal ik niet doen. Ik zal geen in mij gesteld vertrouwen schenden en ik betwijfel of de wet mij mag dwingen tot het plegen van een oneervolle en immoreele handeling.

De Handhavers der Bestaande Orde.

En eindelijk was er nog een benauwende overweging. U hebt mij pogen duidelijk te maken dat elke politieke drijfveer vreemd is aan de tegen mij ingestelde vervolgingen en ik heb U daarop geantwoord, dat mijn tegengesteld gevoelen vermoedelijk wel gedragen werd door de geheele gemeenschap. Dat er bij U persoonlijk, noch bij het parket van den raad, noch bij den raad zelf van politieke beinvloeding der rechtsovertuiging sprake zou zijn, wil ik zeker gaarne aannemen. Maar deze invloeden en stroomingen werken over de menschen heen. In den strijd van nieuwe tegen oude ideologieën zijn wij, menschen, enkel de zichtbare werktuigen en producties van de sociologische factoren, welke geen uitvloeisels zijn van den wil der individuen maar van de economische constellatiën van sociale groepeeringen. Deze invloeden en factoren geven immers ook mede gestalte aan onze overtuigingen, welke wij, zoo trotsch, onafhankelijk wanen? Zij maken immers, in een proces als het mijne,

dien eisch van strikte neutraliteit bij den onderzoekenden en straffenden rechter, dien eisch van overtuigingsloosheid totdat het hoor-en-wederhoor geheel zal hebben plaats gehad, zoo geweldig zwaar en moeilijk, dat hij welhaast onmenschelijk en bovenmenschelijk wordt?

Neem U zelf tot demonstratie-object. U, als beeldenschrager, ziet in mij toch nu reeds den beeldenstormer? Het kan immers bijna niet anders? Maar daarin schuilt het groote gevaar voor den justitiabele, als hij is een bestrijder van de *bestaande* maatschappelijke orde. Want de over hem rechtsprekende rechtbank is deel dier bestreden maatschappelijke orde. Dit systeem is een verkeerd systeem. Wij moeten er vrede mede hebben, zoo lang wij er geen beter voor in de plaats kunnen stellen. Een houdbaarder rechtvaardiging is er niet.

In geestelijke of overtuigingsdelicten, - om delicten als het mij ten laste gelegde aldus aan te duiden, - baat het den delinquent niet of hij de competentie van den over hem gestelden rechter in zijn innerlijk betwijfelt. Al zijn hoop en vertrouwen kan slechts uitgaan naar de individualiteit van de rechters, elk afzonderlijk beoordeeld, als menschen. Hun karakterethiek, hun rechtschapenheid, hun zedelijk vermogen om de eigen overtuiging te wantrouwen, hun strikte wil om enkel met waarachtige, onwrikbare *bewijzen* hun overtuiging te schragen, en zonder die bewijzen het gevaar der i.c. bijna onmogelijk onafhankelijke overtuiging niet te onderschatten, - dit alles is het bolwerk voor den verdachte. Niet meer de strakke wet, maar de warme hoogstaande mensch als rechter heeft zijn beroep in ontvangst te nemen. In bij andere misdrijven juist de overtuiging van de rechtbank het sterke punt voor den verdachte, in mijn geval is deze overtuiging juist het zeer zwakke punt.

Geconcretiseerd voor mijn practisch geval hebben deze overwegingen er wel toe moeten leiden, gezien nu reeds de ferventie der vervolgingsmaatregelen, mij groeienden schroom te doen ondervinden mijn zaak aan de beoordeeling van een tegengestelde ideologie te onderwerpen. Zoo verzekerd toch scheen men reeds van mijn schuld, welke n.b. hadde te blijken uit een toch meer dan enkelvoudige opvatting van gedrukte woorden, niet uit mijn pen, dat rigoureus voorarrest werd toegepast! Wat zou mij dan nog baten de bedoelingen van den schrijver te verdedigen, haar onschuldigheid te betoogen?

Eenmaal Gezegd blijft Gezegd!!

Al deze sterke prikkels, blootgelegd in de laatste drie bladzijden, te zamen-elk op zich zelf reeds dwingend genoeg! - noopten mij, *malgré moi*, het proces op de basis der waarachtigheid terug te brengen. De omstandigheden waren te machtig. Eind maart werd mij door mijn vader het verzoek van Mr. Du Cloux overgebracht om den raad van justitie te Batavia kennis te geven dat ik mijn verklaring herriep. Dat heb ik toen dadelijk onder datum van 29 maart gedaan.

Op 9 april d.a.v. is dan de telastelegging gevolgd, mij primair en subsidiair ondanks mijn herroeping als schrijver aanwijzende. Zooals wel vaker geschiedt bleek de leugen geloofwaardiger dan de simpele waarheid. Bij mijn korte verbazing daarover voegde zich de gedachte, dat door het vasthouden aan de onwaarachtige verklaring de hechtenis, waarin ik mij bevond, ook kon worden gehandhaafd krachtens art. 71. Sv.

Hoewel in mijn herroepend schrijven, de reden daarvan wel aanduidend maar niet ontledend, elk punt van uitgang tot analyse van motief ontbrak, heeft de raad van justitie, naar het mij wil voorkomen, geoordeeld die motieven à priori onaannemelijk te moeten achten. Dit versterkt mij in het gevoelen, dat de overweging in de laatste alinea van nevenstaande kolom inderdaad niet onjuist is.

Moeilijkheden van de Journalistieke Taak.

Wat hierboven staat is niet moraalhypothetisch maar vindt wortel in eigen historie. In 1909 kon de voorhouding van ontslag uit een goedbezoldigde betrekking-ik had vrouw en kinderen-mij niet bewegen den chef-uitgever, den heer D. A. Hooyer, den naam van een berichtgever te noemen, omdat ik, toenmaals redacteur van het Bat. Nieuwsblad en zijn ondergeschikte, wist dat deze berichtgever, geëmployeerde van een machtig scheepvaartlichaam, zou worden ontslagen en ik hem geheimhouding beloofd had. Hij zelf had mij vrijheid gegeven hem te noemen, maar ik mocht van die vrijheid geen gebruik maken, want de ander had zich moreel gebonden gevoeld. Hij verwachtte toch dat ik mijn brood zou verliezen.

In 1913 werd ik door den raad van justitie te Batavia vervolgd ter zake van een artikeltje van een ambtenaar

BB. onder mijn naam ingezonden aan het Bat.Nieuwsblad, waarvan ik te dien tijde correspondent-redacteur was. Natuurlijk heb ik den schrijver niet gedenuncieerd.

In datzelfde jaar ben ik door den raad van justitie te Batavia tot gevangenisstraf veroordeeld geworden, en ik heb die straf gedragen, ter zake van een artikel in „De Expres" over de opheffing van de afdeeling B. van het Gymnasium.

Het artikel verried den deskundigen insider, die er de schrijver van was, een ambtenaar. De raad van justitie stelde geen vertrouwen in de waarheid van mijn verklaring dat ik de schrijver was. Ondanks deze afwezigheid der wettelijk geeischte schuldovertuiging bij den rechter, werd ik op de basis van onwaarheid als schrijver veroordeeld. In elk geval was ik verantwoordelijk als redacteur van het blad. De naam van den ambtenaar werd door mij natuurlijk niet genoemd. De onware verklaring van den verdachte-beklaagde werd toen voor lief genomen. Mijn onware verklaring van volkomen gelijken aard in het hangende proces thans zou men evenzoo voor lief nemen. Maar mij lijkt het toch dat het Recht enkel gediend kan zijn met en door waarheid, zelfs al zou daardoor een kans tot veroordeeling wegvallen.

In juli 1919 wilde de officier van justitie te Semarang een vervolging instellentegen mij als redacteur van „De Beweging" ter zake van een bericht omtrent proselietenmakerij voor een politieke vereeniging door een assistent resident. Ik deelde hem mede de schrijver van dat artikel niet te zijn geweest, echter in de onmogelijkheid te verkeeren dien te noemen en noodigde hem daarom uit mij als verantwoordelijk redacteur te vervolgen. In die periode van de actie van het blad was ik toch inderdaad de verantwoordelijke redacteur, al kent de wet slechts den verantwoordelijken uitgever. In de periode nov.-dec. 1919, toen ik tegen mijn wensch slechts een deel van de redactie van het partijorgaan voerde, was nadrukkelijk tusschen mij en den uitgever overeengekomen, dat hij alleen de wettelijke verantwoordelijkheid zou dragen behalve voor hetgeen ik zelf zou schrijven. Ik was ook onbezoldigd.

De Kracht van den Idealist.

Zoo ziet U, dat de practijk van mijn carrière als journalist eener oppositiepartij toont hoezeer mijn daden in

overeenstemming zijn met mijn woorden. Als ik daarop met gepaste vrijmoedigheid wijs, ben ik mij tevens welbewust dat er geen enkel mijner collega's in staat geweest is zijn karakter gelijke draagkracht te doen ontwikkelen.

Maar wat is dat dan allemaal mijnerzijds? Martelaarszucht? In geenen deele. Het is een eenvoudige zaak voor een eerlijk man. Enkel woordgetrouwheid. En daarnaast de blijmoedigheid tot het brengen van offers, welke enkel het gemoed vermag te bezitten, dat uit de overgave aan een Ideaal de kracht put tot weerstandbieden aan de verzoekingen van het persoonlijk welbehagen.

Er is geen sprake van of ik al dan niet in staat zou zijn tot het brengen van zulk offer, en in verband daarmede dus of mijn aangave al dan niet aannemelijk moet worden geacht. Neen, ik heb nooit anders gedaan! Ik heb consequent steeds hetzelfde standpunt ingenomen. Er is, integendeel, geen enkel voorbeeld aan te halen, dat ik van dat standpunt zou zijn afgeweken.

Tweeërlei Standpunt.

Nu heeft de heer officier óók gezegd: Die herroeping was immers bovendien onvoldoende om aan de justitie te ontloopen, want nu zou hij als getuige gehoord kunnen worden, wat hij juist niet wilde.

Ik heb daarop dit aan te voeren. In de eerste plaats geloof ik niet dat er een zedelijk voelend rechter gevonden zal worden, bereid om mij te dwingen, niet om getuigenis af te leggen, maar om te denuncieeren. Dat is nog iets anders dan getuigen. Wanneer een persoonlijk vriend in mij zijn vertrouwen heeft geplaatst, dan denuncieer ik dien vriend door hem te noemen. En ik twijfel er aan of überhaupt een rechter mij zou mógen dwingen tot het doen van een immoreele daad. En voorts geloof ik nog verder dat zelfs met de bestaande wetten ik als aanvaardbare exceptie zou kunnen betoogen dat het beroepsgeheim van den journalist moet worden geëerbiedigd.

Dat ik door het weigeren van „getuigenis" af te leggen, gelijk de officier nu het denuncieeren wil noemen, dus *so wie so* in gijzeling zou komen, staat nog te bezien.

Dan heeft de officier verklaard, dat ik toch zou kunnen vermoeden, dat ik preventief gevangen zou

worden gezet voor het persdelict. Want ook in de solosche zaak werd ik preventief gevangen gezet, zelfs waar ik mij onschuldig achtte.

Een buitengewoon zwak argument, dit! Immers door de vrijspraak door den raad van justitie te Semarang ben *ik* in het gelijk gesteld geworden. Ik was immers inderdaad onschuldig. De preventieve hechtenis is niettemin toegepast geworden. Ja,- *ten onrechte!* Moet uit de woorden van den officier worden opgemaakt dat ik *nu ook weer ten onrechte* zou worden gevangen gezet?

En verwachten dat men voor een persdelict preventief gevangen wordt gezet,- neen, dat kon ik niet. Ik ben nu vijftien jaar journalist in dit land, maar de vernietiging van journalisten door hen mét fijsieke macht te lijf te gaan, door hen op te sluiten, uit hun steer te rukken, te ruineeren,—zulk soort strijd is een uitvindsel van de justitie of van het gezag van het vorige jaar eerst. Ik zelf ben, geloof ik, de derde op wien zulke methoden worden toegepast. Moest ik nu verwachten dat zulke onedele strijdmiddelen per sé op mij zouden worden toegepast? Ook als ik verklaarde de schrijver *niet* te zijn van een geincrimineerd artikel?

Er is altijd iets unfairs in preventieve hechtenis, toegepast op justitiabelen, van wien men toch nog geen zekerheid heeft van schuld. De journalist, gelijk in casu, verkondigt een meening, vertrouwende op de moole woorden van de regeering, „dat ook meeningen, welke indruischen tegen de opvattingen dier regeering omtrent de ontwikkeling van deze kolonie" zullen worden geëerbiedigd. Maar jawel,—als men zoo'n meening dan inderdaad uitspreekt, dan komt de vervolgende justitie en sluit je op. Mogen *wij* onze meening *niet* uitspreken? Mogen *wij* onze op wetenschappelijken grond gebaseerde meeningen *niet* geëerbiedigd zien? Mag alleen de journalist op die eerbiediging rekenen, die meer of minder het gezag naar den mond spreekt?

Ongelijke Partijen.

Heer president en leden, ik zie daar den heer officier zitten. *Hij* heeft een goede nachtrust gehad. *Hij* is *niet* geplaagd door wandluizen in zijn bed, waardoor hij genoodzaakt wordt om midden in den nacht zijn slaapplaats te reinigen van het ongedierte. *Hem* wordt *geen* geestelijk voedsel onthouden. *Hij* wordt *niet* gebracht

in een toestand van zenuwoverprikkeling door acht maanden preventieve hechtenis. Nu staat hij daar en eischt straf tegen mij. . . . . !

Deze strijd is ignobel. Als wij in de vorstenlanden een tijgergevecht bijwonen, treft het ons als unfair, onedel dat de tijger uitgehongerd is geworden en de buffel, goedgevoed, bovendien nog tot woede geprikkeld door rawé. Zoo is het hier ook! Ik wil mij zelf niet identifieeren met den tijger op wiens dood men het heeft toegelegd. En nog minder den officier met den buffel. Het is maar bij wijze van vergelijking.

De vervolging wil nu blijven zien een poging mijnerzijds om een voordeel te verkrijgen met het verloochenen van het schrijverschap. En dus zegt de officier, dat hij blijft aannemen, dat ik de schrijver ben. Daarop, enkel op zijn geloof, — ik kom hierop nog uitvoerig terug — baseert hij zijn conclusie dat het mij primair ten laste gelegde, de schrijver te zijn, wettig en overtuigend bewezen is geworden.

Laat ik dat nagaan. Laat ik even veronderstellen, dat ik mijn erkentenis niet herroepen heb. Dan heeft dus de officier een bekentenis. Art. 383 Sv. eischt dat een bekentenis „vergezeld zij van een bepaalde en nauwkeurige opgave van omstandigheden, overeenstemmende met de omstandigheden uit andere bewijsmiddelen bekend geworden".

Nu zijn er geen zulke omstandigheden bekend geworden. Zelfs zijn door mij geen omstandigheden aangegeven. De vervolging was er veel te verheugd over, dat ik de schuld op mij had genomen, dan dat ze zich nog de moeite zou hebben gegeven, naar bevestigende omstandigheden te vragen. Wettelijk kan dus mijn onware bekentenis, zelfs al wordt die gehandhaafd ondanks de herroeping, hoegenaamd geen bewijskracht hebben. Immers is zij „een bloote bekentenis", bedoeld bij art. 384 Sv., „door generlei in het geding bekende omstandigheden bevestigd" en kan dus nimmer genoegzaam zijn om een wettelijk bewijs daar te stellen."

De Getuigen Verklaringen.

Wat hebben de getuigen-verklaringen opgeleverd? De getuige v. Velthuyzen verklaart dat hij het artikel *niet opruiend* acht. Naar zijn overtuiging, gebaseerd op zijn kennis van mijn stijl, verklaarde hij niet aan

te nemen, dat het artikel van mijn hand was. De getuigen Sleebos en Dahler vonden eveneens *niets bijzonders* aan het stuk. De getuige Kessing verklaarde, dat 100 partijgenooten *dergelijke* artikelen konden schrijven. De getuige Burks heeft hier tot het laatste volgehouden zijn „overtuiging", dat ik inderdaad de schrijver was.

Elke overtuiging mag geëerbiedigd worden. Ook deze. Maar waarop is zij gebaseerd? Hij zeide: Het was *mijn* stijl, maar heeft in het duister gelaten waaraan hij dien stijl dan herkende. Hij heeft gezegd: het was technisch zoo uitstekend, zelfs wilde hij zeggen: het was meesterlijk in elkander gezet. Dit was heel vriendelijk van den getuige. Maar hij heeft later verklaard, dat het artikel toch „vaag" was, en dat „je er zoo alles uit lezen kon". Daarmee is aan zijn overtuiging toch wel eenige afbreuk gedaan. Hij heeft verder gezegd, dat naar mijn gewoonte, adjectieven, van eigennamen afgeleid, met een kleine letter waren geschreven. Maar het geheele weekblad wordt in gelijken geest geschreven, getypt en gezet. Hij zeide ook: „De richting van het artikel verried mij", maar die richting is de richting der geheele partij ideologie. Hij heeft uitgeweid over het nummeren van de copie. Dat nummeren is door mij geschied, maar is toch zeker geen aanwijzing dat ik dus ook de *schrijver* zou zijn van de genummerde artikelen? Hij heeft ten slotte mijn handschrift herkend in de *getypte* copie. Ook dat kan zeer wel mogelijk zijn. Waar *alle* copie door mijn handen ging, zal ik ook wel de fouten uit die copie verwijderd hebben. De heer officier heeft voorts het mij ten derde ten laste gelegde, n. l. mededader, medeplichtige of hulpverschaffer aan den schrijver, als bewezen aangenomen, omdat ik het artikel, indien ik dan de schrijver niet was, heb ontvangen, overgetypt, doorgezonden aan den drukker en later gedrukt terug ontvangen; kortom door „te zorgen voor den druk".

Maar al wat daar door den officier te berde is gebracht, is niet strafbaar. Ik kom hierop terug. Eindelijk heeft de officier mijn aandeel aan de verspreiding, het mij subsidiair ten laste gelegde, als bewezen aangenomen. Want al was nu wel gebleken, dat ik niet zelf verspreid had, niettemin had ik Sleebos, toen ik weigerde mij met die verspreiding te belasten, bij den uitgever aanbevolen.

President en leden Rechters, dit is toch wel heel kras! Door het *weigeren* die verspreiding op mij te nemen en daarvoor een ander aan te bevelen, zou ik dus schuldig zijn, zóó schuldig, dat niet de ander, *die de daad doet, maar ik vervolgd word!* Maar het wordt *nog* krasser, want de heer officier heeft er aan toegevoegd: Zelfs als ik *heelemaal geen bemoeienis* met de verspreiding zou hebben gehad, dan nóg zou ik daaraan schuldig zijn, want ik vond het immers goed, en volgens een arrest van den Hoogen Raad, is „medeweten en goedvinden" ook al strafbaar.

Absurditeiten!

Wat moet ik nu daar tegen zeggen? Maar dat *gaat* toch niet! Op deze wijze zijn duizenden burgers dagelijks schuldig aan alle mogelijke misdrijven. Dat „medeweten" en „goedvinden" kan natuurlijk alleen dàn iemand betrekken in een misdrijf, wanneer hij ook de bevoegheid, de macht hadde gehad om de uitvoering te *beletten*. Dat is toch in casu het geval nietgeweest? Ik kom hier zoo dadelijk op terug, wenschte toch eerst elk punt van het requisitoir te volgen.

De heer officier is al bijzonder vlug heengegleden over den inhoud van het artikel. Hij heeft een 5-tal punten aangehaald, waaruit de strafbaarheid zou moeten blijken.

Ten eerste heeft hij het bijzonder beleedigend gevonden, dat de regeering met het kapitalisme werd geïndentificeerd. President en leden Rechters, dit gaat *niet* aan. *Er staat niets van dien aard in het artikel!* Het pàst de vervolging in het geheel niet, gefingeerde citaten naar voren te brengen. Wat is dat: de regeering gelijk stellen met het kapitalisme? Dat is waanzin! Wat is de regeering? Wanneer de regeering beleedigd zou zijn geworden, dan moet zij ook een voor beleediging vatbaar object zijn. D.w.z. volgens onze grondwet, het R.R. is de regeering in dit land de G. G. *in* rade, nog niet eens *en* rade. De G. G. zou dus geïndentificeerd zijn met het kapitalisme!

Ik ben voldoende gewoon geraakt aan alle mogelijke beunhazerij op het gebied van mijn wetenschap, welke ik dan met meesmuilen voorbij ga. Hier is weer zoo iets. Welnu, President en leden Rechters, er staat niets van dien aard in het opstel. Ik zou zulken waanzin toch ook niet hebben geslikt? Er staat in het artikel, dat overheersching en kapitalisme beide

één zijn. Dat is heel iets anders. De overheersching d. i. een staatsrechtelijke vorm van het politiek bestel. Tot die overheersching, welke een abstractum is, behooren zoowel de heer officier als ikzelf en de meesten die hier in de zaal zijn. Die overheersching is geen voor beleediging vatbaar object. Maar *zou* het dan een beleediging zijn, dat zij werd geïdentifieerd met het kapitalisme? Wat is dat dan toch, dat kapitalisme? Wij staan toch niet meer op het kinderachtige standpunt, dat wij spreken van „zondig" kapitalisme? Het kapitaal *is* niet zondig. Het kapitaal is een noodzakelijkheid en anders niet. Het is een reactieve kracht, welke in onze economische samenleving het productieproces poogt te doen blijven in de banen, waarin het zich thans bevindt, nl. gebaseerd op het gescheidenhouden van productiemiddelen en arbeider, om daardoor aan het kapitaal de overheerschende positie als productiefactor te verzekeren. Het kapitaal is onmisbaar, even onmisbaar als de beide andere factoren in het productieproces, „grond" en „arbeid". Wanneer socialistische systemen strijd voeren tegen het kapitalisme, dan bedoelen zij enkel een eind te maken aan die *overheerschende* positie van het kapitaal. Wat voor beleediging kan *daarin* nu gelegen zijn?

Overheersching en Kapitalisme.

Of is het misschien *niet* waar, dat overheersching en kapitalisme één zijn? is het misschien *niet* waar, dat een regeeringsvorm slechts één der ideologische gestalten, een bovenbouw, is op het economisch bestel der maatschappij? Daar nu het economisch bestel der maatschappij kapitalistisch is in wezen, is ook de regeering van een maatschappij op kapitalistischen grondslag kapitalistisch, de staatkundige manifestatie van het kapitalisme, de staat-onderneming, het staatbedrijf, dus deel van dat kapitalisme. Het vormt er dus één geheél mede. Kapitalisme en regeeringsvorm zijn dus één. In de kolonie, waar de regeeringsvorm die eener overheersching is, zijn kapitalisme en overheersching derhalve één. Dit is werkelijk een zéér eenvoudige wetenschappelijke gedachtengang.

Ten tweede verklaarde de heer officier, dat het gevaarlijke artikel, culmineerde in de leuze: „vrij dit land". Nu is hij, blijkbaar niet voldoende bekend met de politieke beweging in Indië, door die leuze van

verstoordheid vervuld geworden Maar die leuze is niet nieuw! Zij is sedert 1912 duizenden en duizenden malen in het openbaar, in geschrift en woord herhaald, en de oud—G. G. Idenburg verklaarde tot mij, dat het natuurlijk zeer redelijk was, dat een koloniale beweging het bevrijdingsideaal huldigde.

Ten derde heeft de heer officier verklaard, dat wij er op uit zouden zijn, de regeering hier te veranderen, zelfs met onwettige middelen, voor een regeering van mijn partijgenooten. Waar haalt de heer officier dat vandaan? Wanneer door ons gesproken wordt van „ons" en „onze" leest hij dan daaruit, dat wij „de partij" en „de partijgenooten" zouden bedoelen? Wanneer *de heer officier* zóó weinig op de hoogte is van de partij-ideologie om niet te weten, dat met „ons" in nationalistischen zin het *volk*, de *Indiërs*, en *niet* de N. I. P. ërs worden bedoeld,-is dat gebrek aan inzicht dan een reden om *mij* te vervolgen? Bovendien staat er van een *onwettig veranderen* van de regeering geen enkel woord. Natuurlijk kom ik hierop in den breede terug.

Ten vierde vertelt de heer officier dat wij die verandering zullen aanbrengen door de geestesrevolutie *of* door den burgeroorlog. Welnu dit is *niet waar*. De schrijver heeft daar vlak tevoren geëneerd de stelling, dat ons recht van revolutie een zedelijk recht is, en dat dit recht niet wordt aangetast door de wijze, waarop die revolutie tot stand komt, hetzij door de geestesrevolutie, hetzij door den burgeroorlog. Hoe *durft* de heer officier *daaruit* concludeeren, dat er *aangehitst* zou zijn tot burgeroorlog?

Ten vijfde eindelijk heeft de officier gewezen op den zin, dat „wij bereid zouden zijn om niet alleen te dreigen, maar ook de daad te doen volgen." Ik protesteer tegen deze wijze van citeeren. Immers, tusschen deze zinsnede en de vorige door den officier geciteerd, liggen 7 alineas, meer dan een halve kolom! De schrijver ziet de oude ideologieën verschanst in een vesting. Hij dreigt die vesting te zullen bestormen en dat de daad van die bestorming ook zal volgen. Wat heeft dat alles te maken met burgeroorlog? Hoe kan de heer officier nu lichtvaardig-weg spreken van aanhitsen tot burgeroorlog?

Kloek van zin, doch zonder Haat.

Hij heeft verder verzekerd, dat de *gebruikte* woorden

wijzen op haat en vijandschap, maar hij heeft in het duister gelaten *welke* woorden. Ik tart hem, om *een enkel* woord van haat of vijandschap in het geheele artikel te vinden. Kan men dan geen systeem *afkeuren*, zonder van haat vervuld te zijn? Ik verklaar hier, dat ik het koloniale systeem, niet enkel dat in deze kolonie, maar *elk* systeem van koloniale overheersching, vloekwaardig acht, en dat het zoo spoedig mogelijk dient te worden vernietigd.

Volgt daar nu uit, dat ik van haat bezield zou zijn jegens den accidenteelen regeeringsvorm van dit land? Wat een dwaasheid!

Heer President en leden Rechters, de heer officier heeft daarop op juridische gronden betoogd af te wijken van de meening van Noyon in zake de onmogelijkheid van het plegen van een poging van aanslag.

Ik zal hem op dat gebied niet volgen. Mijn wetenschappelijke zin waarschuwt mij, mij niet te begeven op een terrein waar ik niet thuis ben. In dit verband wijs ik er op, dat ik wel gemerkt heb, dat b. v. in de tweede tenlastelegging een strafwet artikel, art. 56, is toegevoegd geworden zonder dat speciale instructie daaromtrent heeft plaats gehad. Als dit en andere dingen op juridisch gebied niet in den haak zijn, dan moet ik de beoordeeling daarvan aan anderen overlaten. Ik wilde alleen maar constateeren, dat wij dergelijke dingen wel zien en opmerken.

De heer officier neemt dus aan, dat er poging tot aanslag gepleegd is in een openbaar verspreid weekblad, dat ook wordt toegezonden aan regeerings-personen en regeering-bureaux!

En op dit alles is dan zijn conclusie gebaseerd, dat ik veroordeeld zal worden tot 9 maanden gevangenisstraf onder aftrek van de preventieve hechtenis, ter zake van misdrijf van aanslag. Hierbij heeft de officier opgemerkt, dat de preventieve hechtenis in deze zaak is beginnen te loopen van 28 Mei l. l., hoewel ik van 6 Januari mij in gevangenschap bevind. Ik merk hierbij op, dat de P. G. mij in zijn cabinet heeft toegezegd, dat hij den officier zou gelasten te eischen aftrek van de geheele prev. hecht. nl. van 6 Januari af en wel „als compensatie van het door mij noodeloos gedragen leed". Op een vraag mijnerzijds of dit dan mogelijk was, heeft de P. G. verklaard, dat dit inderdaad kon.

Tot zoover het requisitoir van den heer officier. Ik heb er mij op toegelegd geen enkel punt van belang,

door hem aangevoerd, te ontwijken. Ik wilde thans overgaan tot de door mijzelf gemaakte notities.

Wie is de Vervolger?

De vervolging gaat naar men wil niet uit van de justitie, maar van het gezag. Daarop wijst ook de stemmingmakerij door den vertegenwoordiger van het hoofdparket, Mr. Neytzell de Wilde in den Volksraad op 1 Juli tegen mij. Zoo goed als in zake Solo, hebben wij hier met een politieke vervolging te maken. Ik wees er reeds op, hoe de prev. hechtenis voor journalisten een betreurenswaard novum was. Hier is een regeeringsverklaring, in den volksraad gedaan op 2 dec. 1918; te vinden in de Handelingen pag. 434.:

„De voorloopige hechtenis is een instituut waarvan de regeering een zoo spaarzaam mogelijk gebruik wenscht te zien gemaakt ook omdat het onschuldigen kan treffen."

Hoe is de praktijk? Als prev. hechtenis wordt toegepast, bij meenings- en overtuigings-delicten, waarbij de schuld nog in het geheel niet vaststaat, waar wij niet met culpose maar met dolus-delicten te maken hebben, dan moet men toch wel tot de verzuchting komen „wordt nu de door de justitie al a priori de schuldigheid aangenomen?" Maar dan gaat het vertrouwen in die strikte neutraliteit van de justitie ons verlaten. De justitie is onze sociale ruggegraat. Wij moeten *allen* een beroep kunnen doen op de justitie. Zelfs de rebel tegen het staatsgezag moet bij conflict met gerustheid kunnen terugvallen naar de justitie. Ontzinkt ons die, dan zakt alles in elkander. Dan gaan we onder den grond werken. Dan wordt elke openbaarheid onmogelijk. Hoe kan prev. hechtenis worden toegepast, waar de opzet bewezen moet worden als onmisbaar element van strafschuldigheid?

Men zegt en de vele voelhoorentjes, die wij bezitten, laten ons dit weten, dat er een geheime circulaire is van den P.G., welke officieren van justitie voorschrijft bij spreek- en schrijfdelicten dadelijk prev. hechtenis toe te passen. Ik ben nog niet in het bezit van den tekst dezer circulaire en zal daar dus daarom geen critiek op baseeren. Maar nu lees ik in de *Sum. Post* dat er in Tdj. Balei nog 65 in voorarrest gehouden gevangenen op de beeindiging van hun zaak

wachten.....! Is *dat* het zoo spaarzaam mogelijke gebruik der prev. hechtenis? Integendeel. Het is sedert 1919 een *al milder* gebruik. De prev. hechtenis wordt aldus een middel tot straf zonder vonnis en als zoodanig een sociale ramp.

Laat ik één voor één de elementen van beschuldiging nagaan.

Onjuistheden Bijgelicht.

In de eerste plaats *de verspreiding.*

Wat is de geschiedenis? Deze: Ik wilde niets met de expeditie te maken hebben. De uitgever vond mij te slordig, en zeer terecht. Ik noem den verspreider. Hij wordt hier onder eede gehoord. Hij bevestigt, dat hij de verspreider is. De verspreiding geschiedde geheel buiten mij om. Ik gaf daartoe geen last. Er was geen dusdanige relatie tusschen den uitgever en mij, noch tusschen mij en den daadwerkelijken verspreider. Wanneer de heer officier zich nog wat meer ingewerkt had in de materie dezer zaak, dan had hij in no. 46-47 van *De Beweging* van 15 en 22 nov. 1919 pag. 1045 het volgende officieele bericht gevonden: „De redactie van *De Beweging* is overgebracht naar Bandoeng. De administratie blijft voorloopig te Semarang. Abonnenten en adverteerders hebben zich derhalve voor administratieve aangelegenheden te wenden tot de Administratie van *De Beweging* te Semarang."

Hier staat dus openlijk aangegeven, waar de vervolging had behooren te zoeken om de schuldigen aan de verspreiding te vinden.

De tenlastelegging zegt dat de „onbekende" verspreiders niet strafrechtelijk aansprakelijk zijn. Dus ook niet strafrechtelijk vervolgbaar. Best. Dat is zoo. Noyon (1 aant. 12 pag. 262) zegt wel: „Strafrechtelijke niet vervolgbaarheid komt mij voor slechts in twee gevallen aanwezig te zijn; wanneer de dader jonger dan tien jaar of overleden is", maar de jurisprudentie neemt terecht met den zelfden Noyon aan (11 aant. 1 pag. 50): „Het *oogmerk* om aan den inhoud ruchtbaarheid te geven is vereischt".

Hiervoor moet vaststaan, dat de verspreider den inhoud heeft *gekend* en begrip van het *strafbare* karakter daarvan. Wanneer de verspreider dien inhoud wel kende, maar hem niet strafbaar achtte, *dan zal hem het tegendeel bewezen moeten worden.*"

Heeft de officier dat gedaan? Weinee!

Simons (*Strafrecht* II pag. 220—221) geeft nog een ander element aan: „De daad van den verspreider kan niet een daad van deelneming zijn, doch is afzonderlijk strafbaar gesteld. Uit de geschiedenis der bepaling vloeit voort, dat de verspreider *alleen dan strafbaar* is, wanneer in het strafbaar karakter van het geschrift *het motief* lag van zijn verspreidingsdaad."

Is dat motief er geweest? In het geheel niet!

Ten overvloede handelde de verspreider in last van den uitgever. Waar nu de wet zelf dien uitgever als de schuldige aanwijst, wanneer de schrijver niet bekend is, zooals in casu, daar treft het, dat ik die met de verspreiding niets te maken had niettemin *als verspreider* word vervolgd.

En overigens: nemen wij een oogenblik aan, dat de vervolging gelijk heeft. Dat ik een schakel was in den keten: uitgever — D. D. — verspreider.

De officier zegt: „de verspreider is niet vervolgbaar; die handelde op last van D. D." Maar waarom ben ik dan vervolgbaar, wanneer ik, in volmaakt gelijk geval gehandeld zou hebben op last van den uitgever? Ik aarzel hier mijn gevoelen uit te spreken, dat er bij de vervolging een te betreuren gebrek aan onpartijdigheid te constateeren is. *Moest* ik vervolgd worden, *omdat* ik D. D. ben?

De getuigenverklaringen hebben ter zake niets opgeleverd ten gunste van de vervolging. Integendeel! Hier is onder eede verklaard geworden, dat *een ander* zich met die verspreiding vrijwillig belast had.

Men klampt er zich aan vast, dat de exemplaren van het weekblad evenzoo de adresstrooken, aan mijn adres gezonden werden. Wat zegt dat? Niets anders, dan dat dit adres veilig, dat de drukker het liefst met mij in relatie, en mijn verblijf te Bandoeng bij spoor, post en politie onmiskenbaar bekend was. Dat is de relativiteit van aardsche glorie! Men vindt mij in een kamertje ergens in een onaanzienlijke woning te Bandoeng beter dan den legercommandant in diens paleis. De expeditie geschiedde in de woning waar ik mede gratis opgenomen was. Nieuwe reden om *De Beweging* aan mij te adresseeren. Hadde een andere partijgenoot de expeditie verzorgd, dan zou ik allicht nóg alles aan mij hebben doen zenden. Zijn *dat* nu bewijzen, dat ik de verspreider ben geweest?

II

De Getuigen—Verklaringen.

Edelachtbare heeren President en leden van dezen Raad, ik breng U in herinnering, dat mij een oogenschijnlijk bezwarende verklaring, door den heer Kessing voor den rechter commissaris te Semarang afgelegd, werd voorgehouden en dat ik daarop mijn verwondering heb te kennen gegeven, dat ik, toen mij de verklaring van den heer Kessing door den Rechter commissaris alhier werd voorgelegd, ik niet den indruk had gekregen, dat er iets te mijnen nadeele daarin voorkwam. Ik hield vol dat ik bij onderlinge overeenkomst niet aansprakelijk werd gesteld voor den inhoud van door diverse partijgenooten ingezonden stukken voor het orgaan. Het misverstand, dat voor mij bijzonder onaangename gevolgen zou kunnen hebben, is intusschen de wereld uit. De heer Kessing heeft *drie* verklaringen voor den rechter commissaris afgelegd. Zij zijn mij hier voorgelezen, maar het een en ander daaruit is mij blijkbaar ontgaan.

In de tweede verklaring heeft hij aangegeven de data, waarop hij persoonlijk te Bandoeng is geweest, om onder anderen met den heer Sleebos de kleine organisatie der verspreiding te regelen.

Ten aanzien van het punt der verspreiding blijkt uit deze getuigenis dus al heel duidelijk, dat de uitgever den verspreider heeft aangesteld; dat die verspreider niet onder mijn bevelen stond, en dat ik op het bedrijf in dit opzicht in het geheel geen invloed kon doen gelden, immers ook geheel in overeenstemming met de statuten en reglementen der partij, met name van art. 36 van het A.R. sub I en 2, (medeweten en goedvinden).

De kwestie der verspreiding is dus thans geheel van de baan. Noch aan de verspreiding, noch aan medeplichtigheid daaraan, sta ik schuldig. Vergun mij op te merken, hoe opvallend het is, dat *ik* vervolgd ben geworden ter zake en *niet* de verspreider!

De Verkeerde Praemisse van den Officier.

Ik heb er reeds op gewezen hoe de heer officier blijft aannemen, dat ik de schrijver zou zijn van het geïncrimineerde stuk. Ik heb er tevens reeds op gewezen,

dat de heer officier enkel heeft een herroepen bekentenis, tot staving van zijn meening. *En niets meer!* Laat ik er nog even aan toevoegen, dat die herroeping ten slotte heeft plaats gehad *op verzoek van den officier van justitie bij Uw Raad* zelf, verzoek, dat mij werd overgebracht, in een schrijven naar Semarang.

Die erkentenis staat alleen en, zou zij, ondanks de zeer plausibele redenen waarom ik haar herriep, toch worden gehandhaafd, dan nog ware zij niet genoegzaam voor het daarstellen van een wettig bewijs. (art. 384 Sv.).

Er is *geen enkele* getuigenis om die erkentenis te staven. De overtuiging van Burks staat tegenover de zeer stellige tegengestelde overtuigingen van Van Velthuyzen, Dahler en Kessing. Bovendien moet zij als getuigenis worden verworpen volgens art. 377 van de Sv. Immers moet de getuigenis loopen over *feiten*, welke de getuige zelf *gehoord, gezien* of *ondervonden* heeft. Bijzondere meeningen of gissingen zijn geen getuigenissen.

Maar *aanwijzingen* dan? *Zijn* er aanwijzingen in den zin van art. 386 Sv; nl. daadzaken, gebeurtenissen of omstandigheden wier bestaan *en* overeenstemming onderling en met het misdrijf aantoonen, *wie* dit bedreven heeft? De vervolging beschikt over niets van dien aard. Zelfs geen onderzoek naar stijleigenschappen heeft de heer officier ingesteld. Hij kón dit ook niet, want hij heeft *geen* vergelijkingsmateriaal. Wat heeft hij van mijn pen alzoo gelezen? Een of twee artikelen zijn natuurlijk onvoldoende. Hij zou daarvoor *doorgedrongen* moeten zijn in de partij-literatuur. Ik ben er wel haast zeker van, dat hij dit *niet* gedaan heeft, want hadde hij dit gedaan, dan zou zijn redelijkheid hem wel tot een geestverwant van me hebben gemaakt en hij zou met *nóg* minder geestdrift, dan hij thans getoond heeft, deze vervolging hebben geëntameerd. Niettemin verklaarde de officier, dat het wettig bewijs van mijn schuld als schrijver voor hem bewezen was. Ik durf daartegen volhouden, dat de officier niet eens de redelijke *overtuiging* kan hebben, gebaseerd op *feiten*, dat ik de schrijver ben.

Intusschen, heeft *hij* geen aanwijzingen terzake, *ik* heb ze *wel* voor het tégendeel. Ik kan mij in mijn schrijven blijkbaar moeilijk verre houden van germanismen. Welnu,

in het geincrimineerde artikel komen wel anglicismen en gallicismen, voorts hoopen fransche of verfranschte woorden voor, maar juist géén germanismen. Voorts zijn aanwijzingen, in mijn geest, stijlwendingen, welke *ik* nooit gebruik.

In tegenstelling met den officier, durf ik volhouden, dat nóch het wettig, nóch het overtuigend bewijs is geleverd geworden, dat ik de schrijver zou zijn geweest van het stuk in proces.

Over den Schrijver.

President en leden Rechters, ik wilde even den schrijver en anderen verdedigen tegen een meening, welke hèn onrecht doet. Er zijn hier namen genoemd in het publiek, hetgeen mij ter oore is gekomen. Geen van deze namen, ook gekomen van eenige mijner persbroeders, die verklaarden, den *werkelijken* schrijver *van den aanvang af* te hebben herkend, is die van den auteur. Op Uw vraag, heer President, of het niet een zedelijke plicht van den schrijver ware zich zelf aan te geven, ben ik niet verder ingegaan. Maar een dergelijke stap zou in casu weer om a n d e r e redenen niet tolerabel zijn. Er is een zenuwzieke echtgenoote. Er is een goed betaald, maar precair ambt. Er is een uitgebreid gezin.

Ik kom aan een volgend punt. Mijn redacteurschap:

Met de aantooning, dat ik niet de schrijver ben, zou ik hebben kunnen volstaan, indien ik mij slechts aan de eerste tenlastelegging hadde mogen houden. De tweede tenlastelegging daarentegen legt vooral den nadruk op mijn aandeel als redacteur. Hoe staat het daar nu mee?

Simons (bl. 220) zegt: „Onze wet bevat niet een bijzondere bepaling ten behoeve van den redacteur, zoodat zijn aansprakelijkheid geheel naar de algemeene beginselen van deelneming en schuld moet worden vastgesteld".

Heeft de officier die schuld vastgesteld? Neen! *Ik* zal daarom vaststellen, dat ik *geen* deel heb aan de totstandkoming van het artikel in strafrechtelijken zin.

Verantwoordelijkheid in de Beweging.

De geschiedenis van „De Beweging" heb ik U geschilderd. Na Juli 1919 was ik niet meer de verant-

woordelijke persoon. In de tweede verklaring van den heer Kessing, voor den R. C. is door hem onder eede verklaard, dat *ik niet aansprakelijk was voor de door voormannen der partij ingezonden artikelen.* Dit heb *ik* toch *ook* verklaard? Het is immers ook begrijpelijk. Een redacteur van een partijblad neemt een heel andere positie in, dan de leider van een of ander dagblad. Hem mag geen alleenige invloed worden ingeruimd op de leiding der partij. Dat zou niet anders dan scheurend op de organisatie kunnen werken. De S. D. A. P. in Holland heeft ons daar een voorbeeld van gegeven, waaraan wij ons spiegelen moeten. Inderdaad ligt op den bodem van de totstandkoming der S. D. P., de Wijnkoop- of Tribune - Partij, een steeds scherper geworden protest tegen de *te* overheerschende macht van de „Volk"-redactie, waardoor een te eenzijdige leiding aan de partij werd gegeven. Evenzoo verklaart de heer Suryaningrat, dat de verhouding tusschen uitgever en redacteur ten aanzien van „De Beweging" zoo was, dat de eerste den laatste *dwingen* kon tot opname. Zoo was het ook. Bij dagbladen is het heel anders. Daar fiatteert de hoofdredacteur de uitgifte van de courant. Ik deed dat *niet.* Aanvankelijk deed dat het hoofdbestuur. Dat kon dus beslissen of de nummers verspreid zouden worden of niet. Om technische redenen werd deze taak toen opgedragen aan een partij-genoot te Bandoeng, in goed vertrouwen op mijn politiek instinct en verantwoordelijkheidsgevoel. En niet van mij alleen, maar ook van de dit H. B. bekende medewerkers. De redacteur van „De Beweging" was niet vrij. Ik wijs er op, dat in de verklaring van den heer Suryaningrat geen speciale vraag van den rechter-commissaris hierop toegespeeld heeft. Dan ware ook zeker wel een rechtstreeksch antwoord gegeven geworden, gelijk door den heer Kessing. Een voorval met een artikel van den heer Huygen de Raadt te Demak kan illustreeren *hoe* onvrij de redacteur van „De Beweging" was. Het artikel was ingezonden via het H. B. Ik achtte het ongeschikt om redenen van partij-belang. Het H. B. riep mij ter verantwoording over de niet-plaatsing. Zelfs mijn aanvoering, dat de schrijver niet eens lid was van de partij, mocht niet baten. Mij werd gelast het stuk alsnog te plaatsen. Dat ik dit zelf niet heb kunnen doen omdat ik kort later werd gearresteerd, doet natuurlijk niet terzake.

Waar ik dus niet *vrij* was, kon ik niet verantwoordelijk worden gesteld voor artikelen, gelijk van dezen schrijver, die door het H. B. eens voor al gemachtigd was tot medewerking. Waar wij hem niet zelf die verantwoordelijkheid kunnen doen dragen, valt deze op het H. B. terug.

De heer Suryaningrat heeft terechtertijd aan de reglementen herinnerd. Welnu, art. 36 bepaalt, dat het H. B. de uitgever is, en dat dit zelfde H. B. de inrichting van het bedrijf vaststelt. Art. 38 regelt het al of niet officieele karakter van den inhoud. Art. 39 regelt het recht der partijgenooten op de kolommen van het orgaan. Ook de reglementen bevestigen dus mijn werklaring en ten overvloede ook een speciale H. B. vergadering in mei 11. (waaromtrent de vervolging zich echter niet georienteerd schijnt te hebben), besluitende dat de verantwoordelijkheid van het geincrimineerde artikel *in dit proces* door het H. B. diende te worden gedragen.

Tot zoover de daadzaken.

Simons (II.218) zegt: „Het voor daderschap of medeplichtigheid gevorderde *opzet*, zal bij den redacteur aanwezig zijn, zoodra hij zijn medewerking verleent, *bewust* van den strafbaren inhoud van het geschrift."

Dat is ook natuurlijk het criterium. Maar dat criterium is in casu uitgesloten. Welk een dwaasheid zou het zijn een *bewust geweten* strafbaar artikel te verspreiden, vooral in dezen tijd van reactie. Daar wordt niets mede bereikt. Integendeel hoop ik zoo dadelijk aan te toonen, dat ik de *zekerheid* kon hebben, dat de inhoud niet alleen niet strafbaar, maar *algeheel onschuldig* was, overtuiging, die ik nog heb.

Mijn daderschap, mededaderschap, of medeplichtigheid als redacteur moet ik verwerpen.

Opvallend is het, dat *ik* vervolgd word en *niet* de uitgever!

Het Opzet nergens Bewezen.

En dan nog! Art. 56 S. W. eischt voor de medeplichtigheid het *opzettelijk* behulpzaam zijn bij het plegen van het misdrijf, *opzettelijk* gelegenheid en middelen te verschaffen.

Doet de drukker dat niet? Doet de uitgever dat niet? Neen, want er *is* geen opzet. Het *motief* zou moeten voorzitten *om* het misdrijf te doen plegen met de *bewustheid*, dat er misdrijf gepleegd zou worden.

Heeft de officier aangetoond, dat dit motief bij *mij* voorzat? Neen! Heeft hij het *opzet* aangetoond? Neen! Het requisitoir leek mij ook op tal van andere punten zéér zwak. Er zat geen ziel in. Het scheen wel alsof de officier sprak tegen eigen overtuiging in. Hij sprak nou ja, omdat het gelast was.

Waarom plaatste ik het artikel? Omdat ik niet weigeren kon en omdat het mij niet strafbaar toescheen, immers slechts een herhaling bevatte van een reeds honderd maal bepleite theorie.

Waaraan zou ik nu, in het voor de vervolging gunstigst geval, medeplichtig zijn geweest door hulpverschaffing? Aan het gelegenheid geven, niet in *mijn* tijdschrift, niet in *mijn* bedrijf, niet voor *mijn* rekening en zonder eenig belang voor mij, *tot het doen drukken*. Dat *is* niet strafbaar. Voor de publicatie, uitgifte verspreiding zorgde ik *niet*. Opvallend is, dat *ik* vervolgd word en *niet* de medeplichtigen, als die er zijn.

Maar daar is de *lastgeving aan den drukker*. Ook wat dit betreft verwerp ik aansprakelijkheid. Natuurlijk moet één den drukker last geven. Ik deed dat, daartoe op mijn beurt *door den uitgever* gelast. Uiteraard moest mij indeeling, volgorde der stukken, kortom deze zijde der *typografische techniek* worden overgelaten. Dat was alles. De wet bedoelt natuurlijk iets anders. De wet bedoelt met lastgever van den drukker: hij die voor eigen rekening en verantwoording laat drukken, een klant; bij periodieken de uitgever. Ik ben geen uitgever. De tenlastelegging noemt zelf het H.B. den uitgever.

Simons (II, 162) zegt echter: Het misdrijf van opruiing is voltooid met het bij geschrifte *openbaar maken* van de opruiende woorden", en Noyon (II aant 4, pag. 82): „Bestaat het middel tot opruiing in een ter verspreiding bestemd geschrift, dan treedt het misdrijf in het leven bij geschriften die uitgegeven worden, *bij de uitgave*".

Daar ik voor de uitgave *niet* zorgde, en indien al, dan toch slechts als lasthebber van den uitgever, was deze uitgever hier de persoon op wien de vervolging zich had te richten. Art. 61 S.W. duidt daar immers ook op?

Opvallend is het, dat niettemin *ik* word vervolgd en niet de lastgever van den drukker.

De Inhoud van het Geincrimineerde Artikel.

Edelachtbare heeren Presidenten Rechters, tot zoover heb ik behandeld de vraag of *ik*, schuldig sta aan het tenlastegelegde. Ik meen te hebben aangetoond van *niet*.

Thans komt de *tweede* belangrijke vraag, nl.: *Indien* ik mij daaraan hadde schuldig gemaakt, is dan de inhoud van het geincrimineerde artikel strafbaar?

Daarbij dienen verschillende momenten in het oog te worden genomen. Ten eerste de opruiing tot het plegen van aanslag. (art. 108 S. W.) Raadplegen wij de literatuur.

Wat is aanslag in den zin van art. 108? In zijn aanteekening op de overeenstemmende artikelen 93 en 94 N.S. zegt Simons op pag. 265-266 deel II: „Onder aanslag moet worden verstaan elke *handeling*, waarmee beoogd is om het rijk geheel of gedeeltelijk onder vreemde heerschappij te brengen of om een deel daarvan af te scheiden. Door „het rijk" wordt zoowel het rijk in als buiten Europa aangeduid. Afscheiding van een deel onderstelt het maken van dat deel tot zelfstandigen staat. Uit de beteekenis van „aanslag" volgt --en dit is voor mij van groote beteekenis--dat *een mondelinge of schriftelijke opruiing tot verandering van regeeringsvorm niet onder de strafbepaling* van art. 94 (108) *kan vallen*". Terecht merkt Polenaar (aant. 3 bij het art.) op, dat „de handeling kwalijk anders kan zijn, dan *een gewelddadige*", en op pag. 254 tv. preciseert Simons: „Elke *handeling*, verricht met het oogmerk van den aanslag, *mits* zij zoover gevorderd is, dat zij *van uitvoering* kan worden beschouwd". Dit is opgemerkt bij art. 92 N. S. maar in de aanteekening op art. 93 wordt naar deze beteekenis van aanslag verwezen.

Er moet dus zijn *handeling*. Nu vraag ik: In welken regel van het geheele geincrimineerde artikel is opgenomen tot eenige *handeling* van aanslag? Die heele ruid tot eenige *handeling* van aanslag? Die heele beschuldiging lijkt helaas tevelen gevonden te zijn, om de preventieve hechtenis een schijn van rechtmatigheid te geven. Indien zoo, dan halen niet *wij* de justitie omlaag, dan doet dat de *vervolging*.

Ik behoef niet eens zoover te gaan, om Mr. J. A. Levy (W. 5842) te citeeren: „Elke strafbaar-stelling van op-

ruiing *zonder inachtneming van het gevolg*, is bedreiging van de vrijheid". Ik kan volstaan met Noyon (II aant. I pag. 77): „*Geen verkondingen van een theorie, geen critiek van regeeringsdaden* kan als een strafbaar feit, in casu in verband met aanslag, aangemerkt worden, wanneer er niet mede gepaard gaat een opzettelijk aansporen tot het maken van verandering door middel van handelingen, die de strafwet wraakt. „Of t. z. p.: Vermits alleen opruiing tot een strafbaar *feit* een misdrijf is, moet zoodanig *bepaald* feit zijn aangeduid. In dien zin, moet alzoo rechtstreeks een strafbaar feit zijn aangewezen, waartoe wordt opgeruid." Bijvoorbeeld: „Gooi de regeering omver!" „Bezet alle openbare gebouwen!", of wat dan ook. Waar staat ook maar iets van dien aard in het artikel? Het bepleit enkel voor de zooveelste maal, het doen postvatten van een passieve overtuiging.

Wat is het strafbare *feit*? De wensch, dat de koloniale verhoudingen zullen verdwijnen, wordt door de strafwet niet bedreigd. Toch zijn jurisprudentie en literatuur het erover eens, dat het bepaalde *feit* moet worden aangewezen. Zoo bepaalde de rechtbank te Haarlem, met instemming geciteerd door Noyon: „Het misdrijf wordt gevormd door opruiing tot een bepaald aangewezen *voor uitvoering vatbare daad* of handeling, die een strafbaar feit zou opleveren".

Dat gaat dus nog verder. Niet het feit, maar de *daad* moet zelfs zijn aangewezen. En die daad moet *vatbaar* zijn voor uitvoering!

Zoo zegt ook Simons (II pag. 160): „De opruiing moet gericht zijn op eenig strafbaar *feit*". En hij verduidelijkt dit zeer lichtgevend aldus op de volgende bladzijde: „Het strafbare feit, waartoe de opruiing strekte, moet bij het veroordeelend vonnis *bepaaldelijk kunnen worden aangewezen en* dus de opruiing tot dat bepaalde feit duidelijk in de *gebruikte* woorden zijn uitgesproken. Het door redeneering inleggen van een opruiende *bedoeling*, welke in de woorden zelf *niet* is uitgesproken, moet worden vermeden". De jurisprudentie van den Hoogen Raad is hiermede in overeenstemming".

En Noyon, alweer categorischer, (II aant I pag 74): „Er moet tot eenige handeling worden *aangespoord*". Niets daarvan is in het artikel te vinden!

Een Critische Beschouwing.

En dan de *opzet* tot het opruien! Heeft de vervol-

ging dat opzet aangetoond? *Hij heeft er zelfs geen enkel woord aan gewijd.* Maar dat opzet is onmisbaar element van schuld!

Simons (II pag. 162 en hiermee in overeenstemming Limburg pag. 72. Noyon pag 95; W. 7898) zegt: „Opruien onderstelt een *opzettelijke* handeling. De dader moet *bekend* zijn geweest met de omstandigheid, dat het feit waartoe hij opruide was een *strafbaar* feit".

En een arrest van de H.R. van 9 Maart 1903 wil: „Het opzet is *willens en wetens* aanhitsen tot strafbare feiten".

Ik houd vol, dat er geen strafbaar feit is aangewezen. Laat staan willens en wetens.

Noyon zegt nog (II aant. 1 pag. 75): „Het *oogmerk* moet vaststaan om de toegesprokenen te brengen tot het aangewezen feit". Daar is heelemaal geen sprake van! En op de volgende bladzijden zegt de zelfde schrijver: „Er moet opzet zijn (H. R. 28 Oct. 1889; W. 5792). Aanzetten, ophitsen, iemand tot iets trachten te brengen. Van een culpoos misdryf is geen sprake. Ook het uitbrengen van woorden, die *de gedachte* aan een strafbaar feit kunnen *wekken*, is op zich zelf nog *niet* strafbaar, zonder de *bedoeling* tot het wekken van die gedachte".

Met het opzet ten aanzien van de beruchte „haat en minachting" is het evenzoo gesteld. Daar de N. S. geen overeenkomstige artikelen terzake kent, veroorloof ik mij U een citaat voor te houden van Mr. Jeekel uit een artikel in „De Beweging" No. 28, van 12 Juli 1919 pag. 750: „De vermelding van het voor de strafbaarheid in de oude artikelen 154 en 156 S.W. *terecht noodig* geoordeelde en daarom ook daarin opgenomen *opzet*, wordt in de nieuwe redactie van de huidige S.W. gemist. Dat het nu *niet* gevorderd zou worden, is ondenkbaar. Het kan niet de bedoeling geweest zijn, dit misdrijf te stempelen tot een zoogenaamd schuldmisdrijf. Het opzet moet dus aanwezig geoordeeld worden in het opzettelijke van de handeling. Maar dan is het ook noodig, dat de uiting *in substantie* onaanvechtbaar gevoelens van haat, vijandschap of minachting uitdrukt. Eerst dan toch kan het opzet reeds gelegen zijn in de uiting zelf.

Dan echter zullen de artikelen, *zonder willekeur*, in de meeste gevallen *niet* toegepast kunnen worden.

Er is scherpe critiek, er is zelfs afkeuring denkbaar, niet voortspruitende uit een gevoel van vijandschap,

haat of minachting, maar in tegendeel uit een gevoel van ware vriendschap. En zelfs indien de critiek, de afkeuring, objectief obgegrond zouden zijn, hoe zal ook dan kunnen geoordeeld worden, dat uit vijandschap, haat of minachting gehandeld is, wanneer de vervolgde verzekert te goeder trouw gedwaald te hebben en dwaling niet blijkt geheel uitgesloten te zijn wat slechts zelden blijken kan?"

Hoe juist Mr. Jeekel dit zegt, blijkt bijvoorbeeld uit het rapport van de Herzieningscommissie. (Bat. Nws. Blad. 27 Juli, eerste editie eerste blad), waar zij zegt: „De commissie acht een uitvoeriger betoog niet noodig. Haar vaste meening is, dat niets zoo geschikt om in Indië een tegen-Nederlandsche gezindheid te wekken als juist het doen voortduren van de leiding inzake de Indische aangelegenheden van uit Nederland".

De Commissie critiseert, keurt scherp af, wenscht het koloniale systeem verdwenen. Is zij daarom van haat of vijandschap bezield?

Het is mij zeker wel gelukt om de onmisbaarheid van het element opzet aan te toonen. Dat opzet moet blijken uit de textueele woorden. Het wordt mode in dit land om „woorden van gelijke strekking", dan wel „strekkingen en bedoelingen" te incrimineeren. Die licentie is aan de vervolging, bij opruiing door geschrifte, gelukkig niet gegund. Ten overvloede, om elke poging tot bedoelingen-toelichterij te ontzenuwen, verwijs ik alweer naar Noijon (11 aant. 1 pag 76): „Het opzet bij opruiing in geschrift wordt *beheerscht* door de vraag of het *uit de gekozen woorden* blijkt. De opruier moet *duidelijk* kenbaar maken, wat hij bedoelt", En in aant. 4 pag 82:

„De *inhoud* van het geschrevene is alleen beslissend".

Of in aant. 6 pag. 83:

„Men heeft eenvoudig te maken met het *geschrevene* woord".

Of het arrest van den H. R. van 12 April 1887 W. 5417:

„Het opzet alleen kan natuurlijk niet het misdrijf maken; *het moet blijken uit de gebezigde woorden*, welke geen *andere* verklaring, dan het bestaan van dat opzet, toelaten".

Laat mij dan die textueele woorden nagaan.

Ik volg daarvoor de eerste tenlastelegging, die immers nog meer incrimineert dan de tweede. Ik wil dit niet

doen zoo vluchtig als de heer officier, met een 5-tal samengeworpen citaten uit verschillende deelen van het artikel. Ik wil dat er bij Uw raad zich de hechte overtuiging wortelt, dat er ook *geen enkele* zinsnede van het artikel het strafbaar opzet inhoudt. Daarvoor wil ik regel voor regel, zonder jongleeringen met citaten, het artikel nagaan voorzoover geincrimineerd.

Laten wij daarbij niet enkel op den zoo gevreesden aanslag letten, maar ook op de haat en de minachtig en de vijandschap.

De Natierede.

Ik zal die zinsneden vergelijken met tallooze officieele uitingen, maar ook met eenige artikelen, indertijd in 1912 en 1913 verschenen, artikelen uit „Het Tijdschrift" en met de door mij in 1918 op 35 plaatsen op Java gehouden redevoering over „een Natie in de Maak." (Bij ons bekend als „de Natierede"). Waarom juist deze artikelen? De schrijver in „De Beweging" toont, dat hij uit beide geput heeft.

„Het Tijdschrift" heeft steeds de scherpste aandacht van gezag en justitie gehad. De G. G. Idenburg las het veertiendaagsche periodiek met zooveel, mij als uitgever vleiende aandacht dat hij mij zeer categorische citaten daaruit zelf heeft voorgehouden. Nooit heeft de justitie kans gezien „Het Tijdschrift" te vervolgen.

Wat de Natierede betreft, zij is door duizenden en duizenden aangehoord; zij is in het derde congresnummer van „De Beweging" 1919 in duizenden exemplaren nog eens verspreid. Nergens ben ik, tijdens die rede, door eenig openbaar ambtenaar (en van deze categorie burgers waren er op elke vergadering verscheidene aanwezig) tot de orde geroepen. Integendeel, die ambtenaren zijn hier en daar in debat geweest en hebben elders mede geapplaudiseerd. Het gepubliceerde verslag is niet vervolgd geworden, ondanks de scherpe aandacht van regeering en justitie, vooral voor de congresuitingen der N.I.P. Het heeft de aandacht niet ontlóópen, getuige verscheidene aanduidingen daarvan in een bijzondere regeeringspublicatie omtrent „Aangelegenheden van bijzonder belang".

Noch de schrijver, noch ikzelf, die het artikel omving en las, noch eenig ander partijgenoot, gewend dergelijke denkbeelden te hooren verkondigen,

zouden hebben kunnen vermoeden, dat er op ééns iets strafbaars werd gedaan door die uitingen te herhalen, allerminst in dezen tijd, waar de regeering met schoone woorden voorgaat en de theorie onzer bevrijding tot de hare verklaart gemaakt te hebben. Ook dat zal ik aantoonen.

Citaten uit „Het Tijdschrift".

De schrijver zeide dan: *„De hoofdzaak is, dat de overheersching verdwijne"*. In „Het Tijdschrift" van 15 Nov. 1912 pag. 177 kon men lezen: „Elke gezondpolitieke partij in een kolonie *moet* aansturen op een onafhankelijk volksbestaan". Op pag. 178:

„Elke koloniale beweging *moet* uitgaan op de beëindiging der koloniale verhouding. Elke partij die zich in beginsel stelt tegenover dit staatkundig ideaal, moet bestreden worden. De regeerings-idee in Indië is zulk een te bestrijden partij ..... Die gevaarlijkste vijand moet derhalve bestreden worden. Hij dient in een kolonie zoo spoedig mogelijk te worden vervangen door een regeering".

In „Het Tijdschrift" van 1 Maart 1913 pag 411:

„Er is ten slotte maar één doel, waarop elke koloniale beweging moet uitgaan. Dat doel is: De kolonie te doen verdwijnen."

En op 1 Augustus 1913 pag. 734:

„De hoofdzaak is: Recht (Dat is in casu de vrijheid van ons volk)."

In het middelen-program van de rechtspersoon Insulinde, de regeering overgelegd en bekend, gepubliceerd en gepropageerd door 101 sprekers op 1001 vergaderingen vinden wij als doel vermeld:

„Indië voor te bereiden voor een onafhankelijk volksbestaan".

Aan den eenen kant wordt dus door de regeering een vereeniging met dit doel goedgekeurd, aan den anderen kant vervolgt de justitie een lid der vereeniging, die dat doel nog eens weergeeft.

De Regeering Medeplichtig??

In den volksraad vernemen wij hetzelfde geluid.

„Indië moet een politiek onafhankelijk volksbestaan zich veroveren", zegt onze Teeuwen op 18 Nov. 1918 (H. pag. 250.)

Ikzelf schijn in een openbare samenkomst te Batavia het nog een beetje categorischer te hebben gezegd, volgens „De Beweging" No. 42 van 18 Oct. 1919 pag. 991:

„Ook D. D. werd tot spreken genoopt . . . . . De strekking was als altijd dezelfde melodie, die wij nu 7 jaar kennen in al zijn werk: „Maak U tot eenheid, want de overheersching moet vernietigd worden! Maak U tot eenheid, want Uw plicht is het U vrij te maken!"

Wel, de z. g. Herzieningscommissie zegt *precies hetzelfde* en de regeering publiceert haar woorden. In het „Bat. Nws. Blad" van 27 Juli, eerste editie, eerste blad, vernemen wij van dat oordeel: „De erkenning van Indië's zelfregeering dient *op den voorgrond* te staan. *Thans* is de tijd aangebroken voor een nieuwe stap naar *volkomen* zelfregeering".

En eindelijk acht de justitie zelf die geincrimineerde zinsnede in het geheel niet strafbaar! Immers de justitieele censuur heeft vergund, dat door mij uit de gevangenis voor publicatie in „De Beweging" en in het nummer van 17 April 1920 ook gepubliceerd (op pag. 246) geschreven werd: „*Het* groote struikelblok voor onze algemeene nationale ontwikkeling is het koloniale regeersysteem. *Dat koloniale systeem hebbe te verdwijnen voor alles*". Dezelfde woorden!

Is de justitie nu zelf medeplichtig aan opruiing?

Het Eenheid Principe.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Wij hebben te verzamelen alle krachten die ons volk heeft te leve-n*".

Nu staat in de Natierede, (derde Congresnummer van „De Beweging" 1 Juni 1919 pag. 580): „Natuurlijk zou onze strijd geenszins afkeerig zijn van de economische krachten, welke uit ons volk zouden opkomen om het doel: Indië vrij te maken, te bereiken. Krachten uit alle lagen. Krachten in elken vorm. Wij moesten er naar streven om die krachten te binden en saam te koppelen opdat haar macht zou grooien".

In een openbare congres-rede op 9 Juni 1919 („De Beweging" No. 25, 21 Juni 1919 pag. 697) zeide ik: „De heilige taak der N. I. P. is het, alle nationale krachten, zoo burgerlijke als proletarische, te vereenigen ter verovering van de politieke vrijheid".

Welnu, de regeering was het daarmede eens. Zij deed verklaren in den volksraad op 28 nov. 1919, (H. pag. 201/2): „Op elk gebied is Indië in een overgangstoestand. Nieuwe krachten ontluiken allerwege. Wie vooruit wil werken, moet de aspiratiën van een ontwakend volk sympathiseerend begrijpen. De regeering zal erkennen een beweging, die het geheele volk omvat".

De regeering verlangt dus een beweging van het geheele volk, een beweging van alle lagen, een omvatting van alle ontluikende krachten in die lagen. Maar nu de schrijver dien regeeringswensch onderstreept heeft, zou hij evenals ik gevangen zijn gezet, indien men hem kende.

Aan de Ontevredenen behoort de Wereld.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Wij hebben onder onze vaan te brengen, degenen die ontevreden zijn over het terugschuiven van ons intellect*".

Nu hooren wij de regeering in den volksraad op 28 nov. 1919 (H. pag. 201) deze ontevredenheid als *rechtmatig* erkennen. Zij zegt immers. „De ontstane ontevredenheid (vooral in de intellectueele lagen) richt zich zeer natuurlijk tegen het gezag".

Wat natuurlijk is, is redelijk. Een redelijk mensch verzet zich niet tegen wat natuurlijk is. De redelijke en natuurlijke ontevredenheid organiseert zich. Zij behoort dus tot de door de regeering gewenschte krachten.

De Slachtoffers.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Degenen die door de overheersching niet kunnen uitkomen boven een economischen diepstand*".

Mijn preadvies aan het nationale congres 1919 betoogde, dat Indië nooit uit den economischen diepstand waarin het verkeert, kan opkomen, als het niet met de behartiging der eigen belangen werd betrouwd.

De tendenz van het zoo juist door de regeering gepubliceerde rapport der Herzieningscommissie is volkomen dezelfde als die van mijn preadvies.

Maar de regeering zegt *zelf* niets anders. Alweer in haar zoo revolutionaire boodschap aan den V. R. op 28 nov. 1919 (H. pag. 201): „De economische toestanden zijn niet overal idyllisch."

En in de memorie van antwoord, najaar 1919 zegt zij: „De regeering zou toejuichen, dat *de arbeiders*

zelf voor hun belangen streden".

De sociale strijd nu, welke de regeering zou *toejuichen*, is alleen denkbaar in de politieke of economische organisatie.

Wat heeft de schrijver anders gedaan, dan medejuichen en de regeering helpen, opdat haar vreugde volkomen zij?

Honger, het Scherpe Zwaard.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „ *Degenen die den buik van den honger voelen rammelen.*"

In de Natierede (t.a.p. 581) staat: „Een vierde zou neerzinken in gepeins en zou nadenken over het feit, dat de kinderen des lands niet te eten hadden in dit land van den overvloed. Die zouden bevinden, dat in dit land van den bruinen man, die bruine man zoo vaak niets had, om zich de maag te vullen, niet eens het recht had, dat elk beest wel toekomt, het recht om geen honger te lijden".

De regeering is het hiermede alweder eens. Zij spreekt in den V.R. op 28 nov. 1919 (H. pag. 201) van „de natuurlijke ontevredenheid bij de *onvervulde nooden* der bevolking". Zij wijst (H. pag. 203) opnieuw op den economischen nood der bevolking en zij zegt: „Waar geen voedingsbodem aanwezig is, heeft de oproerder geen kans".

Volkomen juist! En aangezien die voedingsbodem hier *wel* aanwezig is, geeft *zij* het voorbeeld van opruiing en zegt op dezelfde pagina: „De ondervoede mensch is maar al te zeer geneigd het hoofd op het kussen te leggen. Hij heeft den prikkel van buiten noodig om de energie tot lotsverbetering te vinden. Die prikkel geeft hem de volksbeweging".

Dat is dus: de hongerige mensch moet tot verweer en energie voor lotsverbetering geprikkeld worden door de beweging. De schrijver heeft, dadelijk na deze regeerings-verklaring, verheugd over dit moderne inzicht, nog niet eens *gedáán* waartoe de regeering opruide, hij heeft alleen *herháald* wat de regeering zeide; en daarom ben *ik* vervolgd.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: *Want die honger is veroorzaakt door het kapitalisme en de overheerscher, die beiden één zijn*".

Dit is de zinsnede, die de heer officier eerst verkeerd

citeerde en daarna zoo beleedigend vond. Ik heb er reeds op gewezen, dat er van beleediging geen sprake is. De raad van justitie te Semarang is het met *mij* eens. In zijn beschikking van 28 Mei 1920 waarbij rechtsingang geweigerd werd in een andere persvervolging, lees ik: „Dat echter, al moge de steller van het artikel zelf de meening zijn toegedaan, dat het kapitalisme een verderf is voor het indische volk, het toch geen aantasting van de eer en goeden naam kan heeten, wanneer men zegt, dat iemand kapitalist is (of iets kapitalistisch), d. w. z. behoort tot een hoogst nuttige, ja onmisbare klasse der samenleving."

Dit gezonde oordeel is door den P. G. en door het Hoog Gerechtshof natuurlijk overgenomen. In het arrest van 16 Juni l. l. op de bedoelde beschikking van den raad van justitie genomen, wordt overgenomen de desbetreffende gelijke overweging van den P. G. terzake, met de toevoeging: „Dit is zeker niet voor tegenspraak vatbaar."

De heer officier is van een *ander* gevoelen. Zijn afkeer van het kapitalisme gaat zoover, dat hij bolsjewistisch gevoelig is geworden in zijn veroordeeling daarvan.

Ik heb reeds heel vluchtig betoogd, dat het politiek bestel aansprakelijk *moet* worden gesteld voor den economischen toestand in een land. De regeering aanvaardt immers die aansprakelijkheid ook!

Al mogen wereldgebeurtenissen hebben bijgedragen tot het veroorzaken van den honger, in allerlaatste instantie liggen die oorzaken hier in dit land, in de politieke constellatie, in het systeem, dat is in de overheersching! Er is niet gezegd, dat de *regeering* den honger veroorzaakte. Want al liggen die oorzaken niet in den hemel, maar op aarde, daaruit volgt nog niet, dat de G. G. (dat is de regeering) er op uit geweest zou zijn hier honger te veroorzaken.

Och, indien de vervolging het artikel slechts kalm, rustig, zonder vijandige gezindheid, zonder zenuwachtigheid hadde gelezen, deze vervolging ware uitgebleven.

Volmaakt hetzelfde, enkel wat scherper, heeft de Natie-rede (t. a. p. 582) gezegd, waaruit de schrijver geput heeft n.l.: De primaire vijand, *die den honger veroorzaakt*, was de vreemd-nationale rasgedachte (d. i. de overheersching), die er stond achter de tyrannische klasse-bevoorrechting (d. i. het kapitalisme)." En nog véél scherper heb ik het wederom gezegd in

het bewuste gevangenis-artikel onder medeplichtigheid der justitie (t.a.p. 243), nl: „Het koloniale bestuurssysteem is een gruwelijker geesel voor een land dat de meest moorddadige oorlog kan zijn. Er is geen land ter wereld dat op den duur bestand zou zijn tegen de *medoogenlooze drainering* van zijn bestaansbronnen door een vreemd-nationaal koloniaal bestuurssysteem."

Zal nu de officier van justitie te Semarang vervolgd worden wegens medeplichtigheid aan opruien?

Ja, de regeering *zelf* is er zich volkomen bewust van, dat overheersching en kapitalisme één zijn en dat de overheersching *en* het kapitalisme de veroorzakers zijn van den honger in dit land. Men hoore slechts. Bij de memorie van toelichting, behoorende bij het eerste ontwerp van wet tot vaststelling van het tegenwoordige reglement op het beleid der regeering van Indië, aangeboden bij koninklijke boodschap van 29 Oct. 1851 werd betoogd, dat de aan te nemen regeer-beginselen *die* behooren te zijn, welke de meeste waarborgen opleveren, dat in de eerste plaats het *nederlandsch* gezag in dat *wingewest* zal kunnen gehandhaafd worden (dat is dus de overheersching), en dat ten andere dat wingewest aan *Nederland* zal *blijven* verschaffen de stoffelijke voordeelen die het *doel* waren der verovering, (dat is dus het uithongerende kapitalisme). En nu kan men wel meenen, dat sédert de opvatting gewijzigd is, en zichzelf misleiden, men kan, verstandiger, ook meenen van niet, en er op wijzen, dat dit beginsel onzer grondwet, het R. R., nooit is prijsgegeven, en nóg heerscht. *Dáárvoor* behoef ik toch zeker niet vervolgd te worden.

Bestrijding der Overheersching.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Zoo zeidt Tjokroaminoto*". Inderdaad was al het voorgaande door Tjokroaminoto op het congres der S. I. te Soerabaja gezegd. De officier zal meenen, dat de schrijver dit dan maar niet had moeten memoreeren. Is dit zijn gevoelen, dan zie ik weldra een vervolging van de *regeering* tegemoet! Want in de gepubliceerde „Mededeelingen van de Regeering", (zie „Javabode" 20 Juli 1920, eerste blad), heeft de regeering *eveneens* gememoreerd, dat de heer Tjokroaminoto op het congres der C.S.I. te Soerabaja een en ander heeft

gezegd, culmineerende in deze uitlating: „Wij moeten allereerst de overheerscching bestrijden." De schrijver in „De Beweging" heeft niets anders gedaan dan de regeering! Het verschil is alleen, dat de regeering niet vervolgd wordt, maar láát vervolgen. De toepassing van het: quod licet Jovi, non licet bovi, gaat hier toch wel wat *al* te ver!

De Revolutionaire N. I. P.!

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Wij hebben de wegen aan te geven en in die richting voort te gaan. Onderwijs en intellectueele voeding en opvoeding. Parlement en parlementaire werkzaamheid, Geestelijke erkenning van de revolutie*".

Ondanks onze, nu sedert 8 jaar doorwerkende partij-ideologie, zijn er nog altijd menschen bang voor het woord revolutie. Hoe begrijpen wij, leden van de N. I. P. en voor dezen wel uitsluitend werd De Beweging geschreven, de revolutie? Om onderscheid te maken met den burgeroorlog, duiden wij dezen gemeenlijk ook als burgeroorlog of als gewelddadige botsing aan. In *hetzelfde* nummer (48/49 van „De Beweging") waarin het vervolgde artikel voorkomt, staat op blz. 1074 voor de zooveelste maal een uiteenzetting van hetgeen wij onder revolutie verstaan.

Daar staat, en dat is voor niemand onduidelijk, noch ook nieuw:

> „Revolutie staat *niet* principieel tegenover evolutie Revolutie staat tegenover *anti*-revolutie Revolutie *kan* ook staan tegenover contra-revolutie Geen geleidelijke ontwikkeling, geen *evolutie* dus, is in staat uit een kolonie een staat te maken. Evolutie kan op zijn gunstigst uit een achterlijke kolonie een model-kolonie maken. Uit een achterlijken slaaf een geleerden slaaf. Wil de kolonie *staat* worden, dan moet haar geheele staatsinrichting worden opgebouwd op geheel anderen dan den bestaanden grondslag. *Dit* beheerscht het begrip revolutie: *Het anderszijn van den grondslag*. Die revolutie kan geleidelijk zijn in dezen zin, dat er een langere tijd noodig zal zijn voor haar voltrekking. Of zij kan snel zijn, door middel van staatsgreep of gewelddsbotsing. Maar wie op den *evolutionairen* weg wil blijven, maakt Indië *nooit* tot een staat.

Het kapitaal revolutioneert de productiewijze. Dat doet het kapitaal niet in een handomdraaien. Neen, daar zijn tientallen van jaren voor noodig. Soms eeuwen. Toch is het kapitaal in die richting revolutionair en *niet* evolutionair. Het is evolutionair, wanneer het de reeds gerevolutioneerde productiewijze verstevigt en bevestigt. En dat kan snel gaan. Dat gáát gewoonlijk snel.

Het tijdsmoment is geen criterium ter beoordeeling van een revolutionaire of evolutionaire actie. Dat kan ook niet. Want daarbij zou de persoonlijke waardeering van snelheid of traagheid doorslaggevend zijn. Het criterium is *de aard van het beginsel.*

Evolutie wil de (snelle of trage) *ontwikkeling* van het *zelfde*, het gelijkblijvende.

Revolutie wil, indien mogelijk de dadelijke *afschaffing* van het bestaande en *invoering van het nieuwe.*"

Welaan, aan deze opvatting is geen twijfel. Het is *de* partij-ideologie, te vinden in welhaast alle geschriften der partij.

Wat meer zegt, het is ook de opvatting van regeeringspersonen. Zoo verklaarde de Directeur B.B., namens de regeering in Nov. 1919 in den Volksraad (H. 239/240): „De regeering is óók revolutionair" (t.a.v. de landreorganisatie in Solo nl.)

Volkomen terecht. Hier werd een *andere* grondslag gelegd. Dat was de geestelijke erkenning der revolutie *namens de regeering* in een detail. Zooals op 28 Nov. d.a.v. die erkenning gehoord is ten aanzien van den geheelen regeerings-koers.

Minister Idenburg verklaarde, dat de G. G. inzake de instelling der Herzieningscommissie, toegegeven had aan het revolutionaire drijven. In het oog van den Minister had de G. G. de revolutie niet alleen geestelijk erkend, neen, zelfs vóórtgeholpen. Volkomen terecht alweer.

In mijn preadvies aan het nationale congres in juni 1919 („De Beweging" No. 18 pag. 406) staat: „De revolutionaire maatschappij-beschouwing eener vreemdnationaal overheerschte samenleving, is de gezonde, redelijke, dus zedelijke maatschappij-beschouwing. De ze gedachtengang leidt tot de geestelijke erkenning van den plicht der revolutie."

En zie nu hoe de regeering zelf oordeelt (V.R. 29 Nov. 1919 H. 205): „De regeering bespot hen, die onbarmhartig neerslaan van de teekenen van opluikend leven eischen. De gedachten-trafiek zou verboden moeten worden!"

Ja,ja. Zij kan haar eigen spot nu zelf slikken, sinds haar justitie de gedachten-trafiek wil keeren.

De Opmarsch der Denkbeelden.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*en daadwerkelijke toepassing indien het moet.*" Is dat een bedreiging? De vorm reeds doet zien, dat hier geen bedreiging bedoeld *kan* zijn. „Indien het moet." Wanneér het moet zal dadelijk blijken. Hier is een waarschuwing geuit aan het behoud. De duizendste waarschuwing. Een nieuwe opkomende ideologie zal altijd het behoud op dergelijke wijze waarschuwen dat haar op komende macht in aantocht is.

De regeering waarschuwde te zelfder tijd (V. R. 28 Nov. 1919 H. 205) veel categorischer „hen, die moedwillig de oogen sluiten voor de onmiskenbare factoren, die niet op zijde te zetten zijn, dat de revolutie dreigt".

En op 1 Sept. t.v. zag de G.G. de revolutie blijkbaar eveneens in aantocht en waarschuwde hij persoonlijk de leiders der massa in zijn troonrede.

Dezelfde gedachtengang dus: Onder bepaalde omstandigheden, d.i. „indien het moet", indien de goden het besloten hebben, indien Allah het wil, indien aldus de weg der Noodwendigheid is, moet de revolutie, gewelddadig of niet, aanvaard worden. Dat wil voor de andere zijde zeggen: toepassen. Beide zijden *aanvaarden*. Het behoud echter is passief en laat over zich héén gaan. De vooruitgang is actief en aanvaardt *de taak van het doen*.

De schrijver, in de N. I. P. school, wil, indien eenigszins mogelijk, *geen* gewelddadige revolutie. De daadwerkelijke toepassing van het revolutie-beginsel is bijvoorbeeld geweest: onze minderheidsnota in den volksraad in Nov. 1918, dus langs parlementairen weg; bijv. ook: de staatsgreep van Troelstra in het parlement. Een en ander bleef onvervolgd.

Tjokroaminoto verklaarde op het S. I. congres te Soerabaja, op 31 Oct. 1919: „Wij zullen de revolutie

(*hij* bedoelde den burgeroorlog) aanvaarden als Allah het wil". Hij werd toegejuicht om zijn rede, niet alleen door de duizenden vergaderden, maar ik persoonlijk heb de beide regeeringsvertegenwoordigers op dat congres even hartelijk zien applaudiseeren. De heer Bergmeyer protesteerde in den V.R. tegen deze uitlating op 25 Nov. 1919. De regeering *weet* dit alles. Zij wijst er immers op in haar „Mededeelingen over Bijzondere Onderwerpen van Algemeen Belang" (t. a. p.). Ondanks dit alles is de heer Tjokroaminoto onvervolgd gebleven voor zijn eerdere *woordelijk* gelijkluidende en alom bekende uitspraak, door den schrijver in „De Beweging" slechts herhaald.

„Wederopbouw", het Boedi-Oetomistisch maandblad, No. 11, nov. 1919, te *zelfder* tijd dus, bleef eveneens onvervolgd voor een véél scherpere uiting. Maar daarbij was men dan ook zeker, dat ik de schrijver *niet* was. Deze uitlating is te vinden in No. 52 van „De Beweging" pag. 1136. Zij luidt aldus:

Beijdenis.—We zullen elke overheerschíng tot elken prijs afschudden, omdat een volk slechts noodgedwongen zich onderwerpt aan een vreemde, indachtig aan den polsslag van zijn cultuurleven.

Immers door de vreemde overheerscheing komt bok dat leven in verdrukking en wordt dus de natuurlijke groei in zijn volle ontplooiing belemmerd. Het vreemde element kan tusschen het landvolk in met ons de rijkdommen van 't land deelachtig worden, maar dan beperke het zich ook tot de sleur van zijn eigen leven.

Wij zouden de vraag kunnen stellen, of iemand beseffen de schrijnende pijn van voortdurend onbevredigd en beteedigd volksgevoel dat ten slotte ons dólf maar isolement en onverzoenlijkheid. Hiermee alleen smeedt het verguisde landskind zijn kracht. Hier wordt hooger leed geleden in stilte; hier vraagt hij de rechtspraak Gods, die hem overtuiging, kalmte en evenwicht zal verschaffen.

Weet dan, dat dit deel van ons volk zich eenmaal de geloofte heeft afgelegd, om tot elken prijs, tot elk offer, de vrijheid te herwinnen!

De oogst te beslommen voor ons zelf! Zoo eenvoudig gezegd en toch moeten wij aan den lijve voelen, dat de vreemdeling, met hand en tand, zonder aanzien des persoons, zich schrap zetten zal tegen elke evenwichtiger verdeeling van Indië's rijkdom. Is men dan vergeten, dat de werking van 't koloniaal imperialisch kapitalisme thans geweldig is, en elke poging van verzoening, neen, zelfs soebatten van onze zij steeds wordt afgewezen met tartenden hoon, minachting en vernedering?

Dit bolwerk in de koloniale samenleving wordt met den

dag sterker en machtiger; elke concessie van het welwillende deel wordt daardoor ongedaan gemaakt. Vele offers zal deze strijd nog kosten, mogelijk zelfs dat 't uitgevochten wordt met . . . . . ijzer en bloed.

De N. I. P. heeft sedert 1912 (toen nog I. P.) de zelfde leer gepredikt: „Als de revolutie onvermijdelijk blijkt, ja, dan *moeten* wij haar wel aanvaarden". Ik herhaal: op duizend vergaderingen, door honderden sprekers, in tallooze partijgeschriften is dat gepredikt en het is *steeds* onvervolgd gebleven. De schrijver *kon onmogelijk* eenig strafbaar feit zien in een nogmalige herhaling, te minder niet, waar tot *geen enkel bepaald aangewezen handeling werd* aangezet! Aanvaarden toch is geen handeling. Ja, zelfs het tegendeel daarvan. Aanvaarden is niet-handelen, passief blijven.

Veel vierkanter zeide „Het Tijdschrift" van 15 febr. 1913 pag. 379: „Langs welken weg wordt de strijd tegen een koloniale regeering het meest doeltreffend gevoerd? Met actieve middelen en met passieve middelen. Onder de actieve middelen behooren: ondermijning van gezag; bedreiging van het gezag; eigen staatvorming; omverwerping. De actieve middelen loopen in hun laatste consequentie uit op revolutie (burgeroorlog)". Dat bleef onvervolgd. Waarom nu een heel veel vreedzamer uitlating plotseling met kerkerstraf moet worden gestraft, kan zedelijkheid noch redelijkheid begrijpen.

„Indien het moet". „Het Tijdschrift" van 15 febr. 1913 pag. 380 schreef: „Het hangt af van het karakter en den aanleg van het volk *welke* de einduitslag zal zijn, wanneer de despoot zich *blijft* verzetten tegen de bewustwording van dat volk."

Dat de burgeroorlog *onvermijdelijk* was, werd dus *niet* gesteld.

„Indien het moet"

Heer President en leden Rechters, vergun mij ook streng wetenschappelijk die uitlating: „indien het moet", te verdedigen. Ik grijp naar Herbert Spencer, („Tijdschrift" 15 Maart pag. 450/451).

Zijn „Social Statics" behandelen de ethische rechtvaardiging van het verweer op agressie in den uitgebreidsten zin.

„Er zijn er niet weinigen, „zoo leest men," die hun

stem verheffen tegen alle revoluties, te weeg gebracht door wapengeweld. Zij vergeten echter dat de aard eener revolutie, gelijk die die van elke andere instelling, beheerscht wordt door den aard van hen, die haar veroorzaken. Moreele overreding is bewonderenswaard. Goed voor ons, goed voor een ieder, inderdaad, dien men er toe kan brengen haar toe te passen. Maar te veronderstellen dat in de jongere stadia van den socialen groei moreele overreding kan worden toegepast, of indien toegepast, effect zal hebben is de verhoudingen over het hoofd zien. Het geval mechanisch nemende, mogen wij zeggen dat, als, in verhouding tot hun ongeschiktheid voor een gemeenschapsleven, het kader waarin de menschen gehouden moeten worden, sterk moet zijn, ook de krachten vereischt voor het verbreken van dit kader, *als het niet meer voldoet* van uitbarstenden aard *behooren* te zijn. *Het aanwezig zijn van een regeering, die niet overeenkomstig den volkswil zetelt,— een despotisch gouvernement alzoo,—vóóronderstelt verschillende omstandigheden, welke elke andere verandering dan een gewelddadige onmogelijk maken.* In de eerste plaats omdat een dwangregeering, wil zij practisch zijn, in het volk aanneemt het overheerschen van den eerbied voor de steeds aantoonbare macht van nog sluimerende wildheid. Bovendien kan, bij de aanwezigheid van een groote mate van machtsaanbidding, de afval alleen plaats hebben wanneer de opeengehoopte boosheden van een wanbestuur tot algemeene *verbittering* hebben gevoerd. Voeg hierbij dat, waar een overmaat van de gevoelens, die de uiterlijke regeering, het gezag, moeten handhaven met zich brengt een gebrek aan die gevoelens welke het binnenlandsche bestuur moeten voortbrengen, niet zulk een weerstand tegen excessen als aanwezig is bij een plichtmatige eerbiediging van de levens en de eischen der anderen, werkzaam *kan* zijn. En waar betrekkelijk-actieve destructieve neigingen, uiterste toorn en gebrekkig zelfbedwang, aanwezig zijn, is geweld *onvermijdelijk*.

Vreedzame revoluties hebben plaats onder geheel verschillende omstandigheden. Die zijn slechts mogelijk, wanneer de maatschappij, niet langer bestaande uit zoo vijandige elementen, met haar eigen innerlijke organisatie begint samen te smelten en niet bijeengebonden

behoeft te worden door gestrenge uiterlijke beperkingen, en wanneer bijgevolg de kracht, noodig om verandering te veroorzaken, geringer kan zijn. Zij worden slechts mogelijk wanneer de menschen, na een grootere aanpassing te hebben verworven aan den socialen staat, nog elkander zullen benadeelen, noch ook zich zullen onderwerpen aan zoo uiterste oppressie, en wanneer derhalve de oorzaken van volksverontwaardiging verminderd zijn. *Vandaar dat wij sociale uitbarstingen moeten beschouwen evenals andere natuurverschijnselen welke zich zelf veroorzaken in een bepaalde onvermijdelijke en niet te veranderen wijze.* Indien deze en gene gebeurtenissen niet hadden plaats gehad, zegt gij, zou het resultaat anders geweest zijn, indien deze of gene hadde geleefd zou hij de catastrofe voorkomen hebben. Bedrieg u zelf daar niet mede. *Deze veranderingen worden veroorzaakt door een macht, verre boven den wil der individuen zetelend.* Gebrek aan overeenstemming tusschen volkskarakter en regeeringsinstellingen is de storende factor en *een revolutie is de handeling tot herstel van het evenwicht.* De *veranderingen* welke zij tot gevolg hebben, *kunnen op geen andere wijze worden voortgebracht!*

Tot zoover Engelands grootste socioloog.

G. G. Idenburg was het met Spencer eens. Daarom heeft hij verklaard: „Nooit zal Holland aan Indië de vrijheid schenken"; M. a. w.: „gij moet die vrijheid *veroveren*", want zelfs de heer Idenburg geloofde niet aan de eeuwige onvrijheid van Indië. Die uitlating van den heer Idenburg heeft een belangrijke rol gespeeld in onze partij-ideologie, en nu mag wel na 7 jaar door een onverantwoordelijken regeeringsgemachtigde verklaard worden, dat dit een legende zou zijn; Uw Raad zal met mij wel van oordeel zijn, dat *deze* herroeping inderdaad op onaannemelijke redenen berust en behoort te worden verworpen.

In de Natierede (pag 484/5) is die uitdrukking: „Indien het moet" eveneens te vinden. Hier is de passus.

> Nu was onze nieuwe waarheid daar tegenover: „vrij zal dit land zijn!"
>
> Dat had de Indische Partij uitgesproken en doen geboren worden in de koppen waar het al leefde in de luchten. En nu ging het er om die nieuwe waarheid de oude presumptie te doen verdringen. Daartoe zette zich de Indische Partij aan het werk.
>
> Het was eigenlijk de oplossing van een wiskunstig pro-

bleem. Het ging er om 50 pCt. plus één van het intellect te winnen voor die nieuwe waarheid. Natuurlijk niet van het aantal dragers van het intellect maar van de mate daarvan. En wanneer nu dit punt benaderd was en de presumptie zou nog blijken te sterk te zijn en de nieuwe waarheid zou stuiten op de weerstrevende macht van het oude, het trage, het behoudende, de traditie, de moraal, het gezag, de regeering, of hoe men het noemen wilde, en zij moest de presumptie verdrijven en verdringen met geweld, omdat zij een waarheid was,— dan hadden wij straks de gewelddadige botsing hier. Deze revolutie van het wapengeweld deze stoffelijke revolutie, deze bloedrevolutie was slechts een onbeduidende consequentie van het geestelijke voördenken. Niet eens een onvermijdelijke consequentie. Een consequentie die eerst mogelijk, waarschijnlijk, onvermijdelijk werd door den tegenstand der presumptie. Want het was altijd het behoudende dat de botsing uitlokte. Het was nooit de revolutie die het geweld wenschte. Zij aanvaardde slechts.

Zoo zouden wij ook in Indië doen als die geweldsbotsing onvermijdelijk bleek. Wij zouden aanvaarden. Want er zou dan niets meer aan te doen zijn om de botsing te voorkomen. Al zou deze of gene trachten de menschen te verzoenen met een „vrede op aarde", de dingen waren sterker dan de menschen.

Wanneer de nieuwe waarheid inderdaad een waarheid was, dan zou zij moeten leven. Dan zou zij doorbreken. Dan zou zij haar stempel opdrukken. En dan zou de botsing daar zijn en het geweld en het bloed en de dooden en het leed en het leelijke. Het zou alles daar zijn.

Wij waren niet bang voor al die consequenties. Wij aanvaardden het geweld. Wij aanvaardden het bloed. Wij aanvaardden de revolutie van vuur en ijzer, van dooden en staal. Want wij wilden dat onze waarheid zou zegevieren. Wij wilden dat dit land zou vrij zijn. Wij hadden gezworen dat dit land zou vrij zijn en wij zouden onzen eed houden".

Tot zoover.

Er zijn nog tal van meerdere uitingen. In mijn meergemeld preadvies (t. a. p. pag. 407) schreef ik: „De economische evolutie van een menschengemeenschap eischt op het moment van haar uitgroeiing naar een kapitalistische productiewijze het opperste instrument tot doorvoering daarvan: de kapitalistisch ingerichte nationale organisatie, den staatsvorm. Wanneer deze nationale staatsorganisatie ontbreekt, heeft het organiseeren der economisch bewuste krachten bij economischen diepstand tot gevolg de proletarische revolutie". En verder op pag. 437: „Insulinde's practische politiek zal nog krachtiger dan voorheen de richtlijn, wijzende naar nationale onafhankelijkheid, hebben te volgen. De koerspunten zijn: . . . . 8.

Verzoening van den volksgeest met de gedachte, dat bij aanhoudende belemmering van de economische ontwikkeling langs den weg der onafhankelijk nationale organisatie, de vooruitgang zal *moeten* worden mogelijk gemaakt door de geweldsbotsing".

In mijn meer aangehaalde congresrede (t. a. p. 696) staat: „Is de ethische invloed op het economisch wereldinzicht, de economische maatschappij-opvatting een tegengestelde (dat is: stuurt zij weg van een verzoening tusschen de vijandige krachten der ontwikkeling), en is de kapitalistische machtslust niet voor capitulatie te vinden, dan is de gewelddadige botsing, de fysische revolutie, onvermijdelijk."

En even verder: „Wordt deze barrière niet gesloopt, wordt zij niet verplaatst naar verder verschiet, dan gaat het economisch leven van het overheerschte volk over die barrière heen, d. w. z. de gewelddadige botsing heeft plaats. Hoe het zij, de barrière, geplaatst tusschen het volk en zijn vrijheid, *moet* worden weggenomen. Dat wegnemen *kan* enkel geschieden langs revolutionairen weg, met revolutionaire middelen. Als dit nu geschiedt, doordat men die barrière bestormt, sloopt en vernietigt, en tegelijk daarmede de *verdedigers* van dat bolwerk, of dat de wederpartij uit *zichzelf* wijkt, het is in beide gevallen de revolutie."

Ik heb U daar op sociologische gronden ontwikkeld de uitdrukking „indien het moet," bij de aanvaarding der revolutie. Daar was toch niets opruiends in? Zij is juist de minst opruiende, de koelste, onpersoonlijkste aangave van een theoretisch tijdstip. Waarom moet nu de schrijver, die volmaakt juist spreekt van: „Indien het moet", tot *niets* aanzet, wederom alleen maar weergeeft wat hij, door Nederlandsch onderwijs ontwikkeld, aan erkend wetenschappelijke gedachten ontleent, die steeds en te zelfder tijd onvervolgd blijven, en natuurlijk terecht, op eens *wèl* onder de guillotine worden gesleept. Dat gaat lijken op provocatie, en dan wordt het heel leelijk.

De Massa mèt Ons.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Met alle kracht dienen wij de massa voort te drijven op dat pad. Het is, hoe ook begrepen, het pad der revolutie.*"

Revolutie in onzen zin. De regeering wil precies hetzelfde. Zij zegt (V. R. 28 Nov. 1919 H. 203): „De

rustige rust der berusting is de oorzaak, die elke poging tot ontwikkeling tot onvruchtbaarheid doemt. Daarom wil de regeering die berusting niet lijdelijk blijven aanzien. Er moeten prikkels gevonden worden. De algemeene volksbeweging is de onmisbare voorwaarde voor den vooruitgang van Indie."

De regeering wil dus niet blijven toezien. Zij is op zoek naar prikkels. Zij wil dus drijven. Ei! Dat wil de schrijver ook.

De regeering zegt: „De volksbeweging is de onmisbare voorwaarde." Dus zijn het de prikkels uit de volksbeweging, waarnaar zij zoekt. Die prikkels kan zij vinden in de partij-ideologie. Die ideologie, de onze, stelt de onafhankelijkheid als ideaal. Het is het ideaal van onze rechtspersoonlijkheid bezittende partij. Haar ideologie is beslist revolutionair. Haar pad is dus het pad der revolutie, gewelddadig of vreedzaam, hoe ook begrepen. Liefst vreedzaam, gelijk de schrijver ook wil.

Dat kan. Er *zijn* vreedzame revoluties geweest. De historie wijst ons den weg. Holland werd door Napoleon tot republiek gerevolutioneerd zonder botsing. Zweden en Noorwegen braken revolutionair den onderlingen band, zonder bloedvergieten. De duitsche revolutie van 1918 heeft 28 duitsche vorsten weggejaagd; het geweld is eerst veel later gekomen in de republiek. In het begin dezer eeuw maakte de deensche kolonie IJsland zich zonder wapengeweld onafhankelijk van het moederland.

„Insulinde, de eenige Logische en Consequente Partij".

Och, onze partij-ideologie is immers ook aanvaard! De Heer Muurling, toen nog chef van den P. I. D., heeft in 1917 (?) in een rapport aan de regeering woorden neergeschreven van deze strekking: „Insulinde, mits volgende de lijnen door D. D. getrokken, is de eenige consequente en logische partij."

Nu kan onze consequentie en onze redelijkheid onaangenaam zijn voor het gezag, maar het lijkt niet aanbevelenswaard om ondanks dat inzicht dan toch op vervolging en knotting van onze partij uit te zijn.

In de plenaire eindzitting van de Herzieningscommissie te Bandoeng in april 1919 verklaarde de heer Kinderman: „Ik huldig de politieke opvattingen van Insulinde".

In de allernaaste omgeving van het Hoog Gerechtshof is van hooggeplaatste zijde de uitlating vernomen (ik mag niet duidelijker zijn): „dat men in dit land een revolutionair of een oud wijf is".

Onze geestverwant, die zich aldus uitdrukte, gebruikte voor oud wijf een minder gekuischte uitdrukking, die ik hier natuurlijk niet herhalen zal.

De „*Locomotief*" van oct. 1918 (den juisten dag kan ik niet opgeven,) vindt ons streven „eerbiedwaardig".

Het „Soer. Hdlb." (1918) wilde „medewerken aan het vormen van een indische natie".

Deze beide laatste onvervolgde opruiers voelden zich in hun muizenharten al even benauwd als te dier tijde de regeering over den geest des tijds. Maar moet daarover *nu* wraak genomen worden op *mij?*

De regeering, die verklaarde „over wereldverschijnselen geen zeggingsmacht te hebben" (V. R. 28 nov. 1919. H. 201), regeeringsmenschen, de pers en de schrijver in „De Beweging" zijn het er dus roerend over eens, dat „hoe ook begrepen, het pad der revolutie moest worden ingeslagen". Maar van die allen wordt de laatste justitieel vervolgd.

„*Vrij dit Land*"

De volgende geïncrimineerde zinsnede is: „*Naar de leuze dient gehandeld: Vrij dit land! Weg met de overheersching!*"

Dit is de zinsnede, waarin de heer officier meende het culminatiepunt van het artikel te mogen zien. Ik wed om een lief ding, dat de vervolging in het woord „overheersching", alweer verkeerd lezende, „regeering" heeft gehoord en daarvan dadelijk geschrokken is.

Wat is die leuze? Ik heb U reeds eerder gezegd, dat die leuze al 7 jaar lang in het openbaar geklonken heeft. Maar is ze al eens méér gehoord van ándere zijden? Bv. van de regeering? Ik zal U een climax laten hooren, van vuurrood naar pikzwart.

De heer officier mag wel goed luisteren want het pikzwart wordt vertegenwoordigd door het parket. Eerst het vuurrood:

Ikzelf. In de Natierede (t.a.p. 577) zeide ik: „Insulinde maakt propaganda voor den wordenden staat. Zeer bewust wordt door Insulinde gestreefd naar het veroveren van een macht om in te grijpen tot het vormen

van dien staat. Insulinde wil Indië maken tot een politiek onafhankelijk gebied."- Op pag. 578: „Insulinde moet zich keeren tegen het gezag, tegen de regeering, tegen de georganiseerde macht van den vreemd-nationalen overheerscher. Daardoor wordt zulk een beweging een beweging van de overheerschten tegen den overheerscher. Daardoor wordt Insulinde een paladijn van den overheerschte in den strijd welke wordt uitgedrukt door de antithese overheerscher-overheerschte; de antithese: nationaal-indische staatsgedachte contra vreemd-nationale rasgedachte."-En op pag. 580: „Insulinde wil Indië losworstelen uit zijn politieke knechtschap. Vóór alles is noodig, dat wij dit land zullen bevrijden. Er is niets *beters* te doen thans, dan dit land vrij te maken en dit volk zijn eigen souverein te doen zijn. Er is geen heiliger plicht." En op pag. 589: „Men dient niet meer te vergeten: *Vrij* moet dit land zijn! Ik zeg: *Spoedig* zal dit land vrij zijn! Ik bezweer U: Dit land *moet* spoedig vrij zijn!"

Mij dunkt royaler kan het niet. Rood *is* een koninklijke kleur.

Nu rose!

De Vrijzinnig Democratische Partij in Holland verklaart in haar program „aan te sturen op Indiës *volkomen* onafhankelijkheid en op de *volkomen* bevrediging der indisch-nationale staatsgedachte."

U ziet: de zelfde vreeselijke leuze.

Nu geel!

De Liberale Unie in Holland stelde voor, na Prinses Juliana, geen koning meer uit te roepen, en voorts een grondwets-herziening, tot wijziging van de verhouding van Holland tot Indië en Indië te maken tot gelijkgerechtigden staat.

U ziet: dezelfde leuze. Vrij dit land, weg met de overheersching!

Nu violet!

In het rapport der Herzieningscommissie, met overgroote *rechtsche* meerderheid, lezen wij („Bat. Nws. Bl. eerste editie eerste blad 27 Juli"): „Het is Nederlands historische roeping om voor Indië een eigen *staatsgebouw* te *helpen* optrekken".

Volkomen dezelfde leuze. In het „helpen" wordt zelfs gesuggereerd, dat Indië *zelf* het *hoofdwerk* zal doen.

Nu zestiende-eeuwsch-grauw. De regeering nl.

In de memorie van antwoord (nov. 1919 dus *tezelfder* tijd. onderwerp 12 stuk I pag. 3) wordt gezegd: „De leuze moet zijn dat Indië zich tot staatkundige eenheid ontwikkele. De regeering streeft naar toekenning aan Indië van *volledige staatkundige rechten*".

Staatkundige eenheid is ondenkbaar zonder rechtseenheid. Rechtseenheid, echter, dóódt de koloniale verhoudingen. De leuze: „Staatkundige eenheid" is dus de leuze: Weg met de overheersching! *Volledige staatkundige rechten*, dat is: Vrij dit land! De regeering verklaart (V. R. 28 nov. 1919 H. pag 202); „*Staats*inrichtingen moeten hier komen."

Minister de Graaff in de memorie van antwoord 1919 zegt: „Indië moet een staatkundige eenheid worden".

U ziet: steeds dezelfde leuze! De regeeringen in Holland en Indië heffen de leus aan: Vrij dit land, weg met de overheersching! Zij willen en kunnen *handelen* naar hun leuze. De schrijver in „De Beweging" wil dat ook . . . . . en wordt vervolgd.

En nu het pikzwaart van het parket.

In het hiervoor aangehaalde gevangenis-artikel, door mij in „de Beweging" van 17 april 1920 geplaatst onder censuur en dus medeplichtigheid van het parket te Semarang staat op pag. 246: „Weg met den kolonialen regeeringsvorm en vervanging door een nationalen regeeringsvorm. De nationale bevrijding is primair. Goed begrepen actie moet zich richten op de staatkundige vrijmaking van het koloniaal uitgebuite gebied!"

U ziet: dezelfde leuze, *nòg* meer *à bout portant*.

Het merkwaardige feit doet zich dus voor, dat de vervolgende justitie zelf het met den schrijver één is, liefst op het gevaarlijkste punt van het artikel, *althans niets strafbaars in die leuze* vindt, en mij *toch* vervolgt. Tot dergelijke absurditeiten voert dit vervolgen op last. Niet van het rechtsgevoel, maar van het gezag.

Een Juiste en Billijke Eisch.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: *Dat is wat wij doen moeten; de regeering veranderen tot wat zij behoort te zijn*".

Hoe willen wij veranderen? Niet zooals de burgemeester van Semarang die ons toevoegt, gelijk vermeld in dit zelfde geincrimineerde artikel van „De Beweging",

dat wij de regeering moeten „wegbezemen", welke burgemeester onvervolgd blijft. Welnee, *wij* wenschen dat te doen op dezelfde wijze als..... de regeering zelf.

Wij toonden dit ook. Langs parlementairen weg: onze minderheidsnota (nov. 1918 in de V. R.); langs petitioneelen weg: Onze zelfbeschikkingsmotie aan de regeering, aangenomen op het laatste congres der partij

In de Natierede (t. a. p. 578), staat: „Insulinde wil de basis van ons huidig staatsleven *veranderen* door een *andere* basis. Insulinde wil niet evolutionair werken Zij gelooft alleen aan de mogelijkheid het doel te bereiken door de afschaffing van het oude stelsel en daarvoor in de plaats te stellen het nieuwe."

Het door de regeering gepubliceerde rapport der Herzieningscommissie wil *letterlijk hetzelfde*: „Zonder eenige tegenspraak, zegt zij, werd de conclusie aangenomen, dat de regeling van Indië's aangelegenheden *hier te lande dient* te geschieden. De consequentie is naar de meening der commissie, dat *zonder verder verwijl* de noodige voorzieningen moeten worden getroffen om het belang Indië voortaan daar te doen behartigen, waar de behoeften van land en volk het levendigst worden gevoeld. De dagelijksche en voortdurende leiding van de indische politiek dient niet van uit Nederland, maar *hier* te geschieden."

De regeering publiceert dit rapport met de bedoeling daaromtrent openbare gedachtenwisseling uit te lokken. Ik vrees dat daar niets van komen zal, aangezien het dan wel persvervolgingen zal regenen.

De regeering zelf verklaart de regeering te willen *veranderen*. Zij zegt: „De gebeurtenissen in Europa dwingen ook de indische regeering een *nieuwen* koers uit." (V. R. 18 nov. 1918 H. 251). En ook: „Het volk moet aandeel hebben in de regeer-taak en daartoe worden opgeleid. Dat is *eerste* eisch." (V. R. 2 dec. 1918 H. 430). En verder: „Er moeten *moderne staatsinrichtingen* komen, als waarvan elders de voorbeelden zijn. (V. R. 28 nov. 1919 H. 262). En dan: „*Herziening* van de staatsinrichting is noodzakelijk en moet *beslissend* zijn. De grenzen der elasticiteit van het landsbestuur zijn bereikt. Zij moeten verder worden uitgezet." (V. R. 8 dec. 1918 H. 430). En voorts: „Alom dringt zich de noodzakelijkheid op van ingrijpende *hervormingen* der staatsinstellingen aan de hand van

nieuwe beginselen". (V. R. 2 dec. 1918 H. 429). En ook nog: „*Volkomen* zelfstandigheid van Indië zal mogelijk zijn, zoodra er een parlement is, dat alle volksgeledingen omvat. De ontwikkeling van Indië beweegt zich in die richting. De *regeering* is bereid *mede te werken* tot het *vrijwillig prijsgeven* van haar gezag ten opzichte van Indië." (nederlandsche memorie van antwoord nov. 1918). En eindelijk: „Het einddoel van Indië's politieke ontwikkeling moet zijn de instelling van een *volledig* parlementaire regeering," (nederlandsche memorie van antwoord nov. 1918).

U ziet, wij willen *allen* de regeering „*veranderen* tot wat zij behoort te zijn," maar de schrijver in „De Beweging" wordt vervolgd.

Voor ons, doch ook Van ons.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Zij behoort vóór alles te zijn een regeering van ons zelf*". Van ons, Indiërs. Van ons, het indische volk.

In de Natierede (t.a.p. 590) staat: „Onze maanroep moet de regeering toegevoegd worden: Ga heen! die plaats komt mij toe, Uw dagen zijn vervuld!"

Daarop steunt zich de schrijver.

Mr. Fromberg schrijft in juli 1918: „Ouderen, die de evolutie in Indie voortschrijdend volgen, zien den *komenden indischen staat*. Gij, jongeren, zult hem uit de verte zien naderen. Dan zal als het ware een nieuwe *natiolnaiteit*, die der Indiërs (hoort U, heer officier?) ontstaan, en zal het tijdstip aanbreken, waarop zij voor wie nationaliteit en geboortegrond niet samen vallen een keuze moeten doen."

Mr. Fromberg, toch zeker geen rebel, wil dus ook een regeering van ons, Indiërs, zelf.

In de eerste nota van het H.B. van Insulinde aan de Herzieningscommissie (dec. 1918 „De Beweging no. 1 1919 pag. 10), wordt geadviseerd: „De instelling van het landvoogdschap, waarin zich kristalliseert de regeerbevoegdheid van het moederland, moet plaats maken voor een instelling, welke tegelijk het beeld der *voorloopig* nog te handhaven saamhorigheid als dat van de in te stellen zelfregeering zal moeten geven." Een regeering dus van ons zelf!

Gelukkig wil de regeering dit *ook*. Zij zegt (V. R. 2 dec. 1918 H. 430): „Het zwaartepunt van het regeeren moet naar Indië verlegd".

En in de M. v. A., onderwerp militie, najaar 1919 „Vrees voor een *ontijdig* verbreken van den band met Nederland, bestaat bij de regeering niet". En ten allerleste vindt de justitie *zelf* dat óók best. In het gevangenis-artikel (t. a. p. 246), met justitieele medeplichtigheid gepubliceerd, staat tot driemaal toe, om het toch vooral goed in te branden: „Indië moet *van hier uit* worden geregeerd. De koloniale regeeringsvorm moet *plaats maken* voor een nationalen regeeringsvorm."

Onze innigste Wensch, geboren uit Overtuiging.

De volgende geïncrimineerde zinsnede is: „*Daarom moeten wij steeds inniger de onzen er van overtuigen, dat deze regeering moet verdwijnen, om plaats te maken voor een regeering van ons zelf.*"

Verkeerd lezen zoekt hierin opruiing. Echter, *wat* moeten wij nu naar den wensch van den schrijver? *Overtuigen*, en niets anders. De woorden zijn beslissend, heb ik daarnet ontwikkeld. Welnu, deze woorden, zonder eenig kwaad opzet, suggereeren ons, het overtuigen, het propageeren. Daar zit toch niets strafbaars in?

Maar waarvan overtuigen? Dat wij de regeering moeten verdrijven? Geen sprake van! Dat wij haar moeten *doen* verdwijnen? Geen sprake van! Overtuigd moet worden, dat het wenschelijk is, dat deze regeeringsvorm zal verdwijnen. Dat is een actief begrip. De regeeringsvorm zal dus *zelf* verdwijnen. Zij zal dus niet verdreven worden. Mogen wij niet de wenschelijkheid koesteren, dat de overheerschers-regeering zal verdwijnen?

„Het Tijdschrift" (1 aug. 1913 pag. 735) gaf dien wensch reeds aan: „Nationale plicht is het, met alle middelen te *trachten*, de erkening van het recht op onze vrijheid te verzekeren".

In mijn congresrede (t. a. p. 697) zeide ik:

„Thans is het de taak onzer idealen om gezamelijk dit land terug te veroveren op de vreemd-nationale overheerscher, opdat wij Indiërs de regeering over deze landen in handen zullen nemen".

Die *zelfde* wensch wordt geuit door de Herzieningscommissie, die in hare conclusiën (t. a. p.) den schrijver in „De Beweging" hartelijk helpt méé-overtuigen. Die conclusiën toch luiden:

„Indië zij gelijkgerechtigd staatsdeel als Nederland. Daarvoor kome wijziging van art. 1 van de grondwet. Indië hebbe het zelfstandig beheer der staatshuishou-

ding. De wetgevende macht komt aan Indië. Indië worde staatsrechtelijk als staat en volk erkend".

Maar *wie* doet er *voornamelijk* aan dat overtuigingswerk? De regeering! Zij publiceerde het rapport der Herzieningscommissie, welke deze beginselen voorop-stelt. Als dat alles geschiedt, dan is onze wensch vervuld. Dan heeft de daadwerkelijke revolutie plaats gehad. Goddank op vreedzame wijze! Want dan *hebben* wij een regeering van onszelf en dan *is* de overheerscheing van de baan.

En het is nog veel sterker. Het overtuigen door den schrijver in „De Beweging" wordt wèl vervolgd, algeheel ten onrechte, immers geen stratbaar feit,-de regeering zélf echter overtuigt ons véél krachtiger, nl. in de M. v. T. bij het ontwerp van wet, houdende nadere wijzigingen van het R. R. tot hervorming van de grondslagen van het bestuurstelsel op Java en Madoera, ingediend bij Koninklijke Boodschap van 28 Maart 1918. Hierin wordt verklaard, dat het *doel* der nederlandsche staatkunde in Indië geen ander kan zijn, dan de grondslagen te leggen voor *een volledig zelfbestuur*."

Welnu dan, dat is: „de regeering zal verdwijnen om plaats te maken voor een regeering van onszelf," en dat wenscht de overheerschers-regeering dus *zelf*. Daarom ook zegt zij (V. R. 28 nov. 1919 H. 202): „Met verheugenis zie men de ontwaking van het volk". De regeering *verheugt er zich dus over*, dat wij het volk *overtuigen* van de wenschelijkheid, dat ons vrijheidsideaal zich verwerkelijke.

Hoor hoe zij verder verklaart (t. a. p. H. 205) de „zaaiende voorloopers te waardeeren!"

Dat merk ik! Dat is al net als die waardeering van den Heer Neytzell de Wilde, die mij zoo „geniaal" vindt. Het is niet waar. Ik ben niet geniaal. Ik ben „du peuple", Ik ben in het geheel geen uitzondering. Slechts type. Maar indien ik geniaal ware, zou de heer Neytzell de Wilde dan de competente beoordeelaar daarvan kunnen zijn? Zijn volhouden, dat „genialiteit" hier met gevangenisstraf moet worden beloond doet dit toch zeker net zoo ernstig betwijfelen als de waarde van de waardeering van de Hollanders door Filips den Godsdienstige, den hertog van Alba, of Juan de Fargas. Toch, er waren ook gróóte Spanjaarden, die wèl den

adel van Hollands strijd tegen de overheersching konden zien. Zooals een Mondragon of een Velasquez.

Staatkundig en Sociaal Onrecht.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Met alle zedelijke middelen*".

Ik haal dit aan, hoewel het bespottelijk lijkt om daarin iets verkeerds te lezen, opdat Uw Raad een helder inzicht krijge in den voor ons zoo klaren en duidelijken gedachtengang van den schrijver. Hoe zien *wij*, leden der rechtspersoon N. I. P., de politieke zedelijkheid?

„Het Tijdschrift" van 15 febr. 1913 (pag. 375/7) heeft dat reeds ontwikkeld. Het schreef:

„Een koloniale huishouding is niet de huishouding van het staatkundig *recht*, maar van staatkundig en sociaal onrecht. Daarom is het *zedelijk* alle vermogens en krachten aan het werk te stellen, welke dit onrecht zullen wegruimen. D.i.: het is *zedelijk*, alles in het werk te stellen, *ten einde de kolonie te doen verdwijnen* .... Het is een zedelijke plicht der volkeren, op boete van ondergang, zich tegen despotisme te verzetten; op *elke* wijze te verzetten".

En op pag. 379: „*Elke* actie tegen een koloniale regeering is een *zedelijke* actie."

Het mag in herinnering gebracht worden, dat de heer Idenburg op 10 maart 1913 in een audientie, verleend aan het H.B. van de I.P., volgens het daarvan *gepubliceerde* verslag, verklaarde dat deze stelling van ons standpunt „volmaakt terecht" was.

Op 1 Aug. 1913, pag. 735 schreef „Het Tijdschrift": „Zedelijk is, dat een ieder, die het hooghouden van het recht in de menschen-maatschappij zich als natuurlijke plicht opgedragen weet, medearbeidt aan de bevestiging van dat recht en aan de verdediging van dat recht tegen aanslagen daarop gericht".

U ziet, volmaakt dezelfde beelden, volkomen dezelfde gedachtengang; het is de 8 jaar lang ongehinderd geoorloofde partij-ideologie.

Hoe het Onrecht te Herstellen.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Desnoods met onwettige middelen, wanneer de zedelijkheid buiten*

de wettelijkheid is komen te staan, gelijk hier in Indië het geval is."

Met onwettige middelen! *Wat* moet er „met onwettige middelen" geschieden? Er moet met onwettige middelen *overtuigd* worden! Dat staat er. Dat is er grammaticaal alléén maar te lezen. De officier mag geen bedoelingen toedichten, welke de schrijver niet gehad heeft. De woordenkeus is beslissend.

Hoe komt de schrijver er toe, zoo iets aan te bevelen? Overtuigen met onwettige middelen is *op zich zelf* nog niet strafbaar. Hij is zeer vermoedelijk gekomen tot een dergelijke uiting van bitterheid, door de door de regeering en het bestuur in Solo *tezelfder tijd* tegen zijn partij gevoerde actie. Daar werden onze vergaderingen eenvoudig weg zonder meer verboden. Het *wettige* middel voor onze partij, ons gewaarborgd als recht, om te propageeren, te *overtuigen*, werd ons dus ontrooid! Daarop heeft het H. B. den onzen aangeraden zich aan dat verbod van vergaderen, hoewel o. i. *onwettig*, te houden, ten einde geen botsingen te provoceeren. Dit advies van het H. B., gepubliceerd in de organen, heeft den schrijver in „De Beweging" vermoedelijk niet aangestaan. Zijn gedachtengang zal geweest zijn: „Wij vergaderen *toch!*

Ziedaar, zooals ik begreep, toen ik zijn artikel las, wat hij bedoelde met desnoods met onwettige middelen overtuigen. Hadde de schrijver bedoeld met onwettige middelen de overheersching te doen verdwijnen, dan hadde ik middelen in „wijzen" veranderd om er *hollandsch* van te maken.

Daar het verbód van vergaderen op eigen gezag van een A. R. geen ambtelijk bevel is, steunend op een wettig voorschrift, is een aanzetting om zich daaraan niet te houden misschien onpractisch, maar naar mijn overtuiging niet strafbaar.

Maar dan die *zedelijkheid*, die hier *buiten* de wettelijkheid staat! Wat zegt de schrijver daármede? Hetzelfde als wat veel scherper, in onze partij-ideologie hem telkens is vóórgezegd.

Zoo heettehet in de Natierede (t. a. p. 576): „Koloniale verhoudingen, zijn staatkundig onzedelijk".

In „Het Tijdschrift" (1 aug. 1913 pag. 735) werd geleerd: „Zedelijk is, dat een volk, levende onder den druk of het gezag van een ander volk, zich vrij maakt".

In dit „Tijdschrijft" van 15 febr. 1913 (pag. 376)

kan men, in verband met al het voorgaande, het volgende lezen: „Wij behoeven voorloopig niet zóóver te gaan, als de zeer vrije geest Nietzsche, die *elke* daad tegen den staat *zelf* een *zedelijke* daad acht. Wijl de *staat* nl. de belichaming der onzedelijkheid is. Wij hebben voorlooping nog geen staat. Wij leven in een kolonie, d. w. z.: wij leven onder *een door wetten bestendigd stelsel van onrecht*. Daardoor reeds zijn die wetten zelf veroordeeld. Een wet dient ter verzekering van *recht*. Wanneer een wet dient tot bestendiging en bevestiging van *onrecht*, is zij ook enkel daar, ter verzekering van een ongehinderd bedrijf aan de *plegers* van onrecht. Dat *is* inderdaad ook het geval in een kolonie. (m. a. w. De zedelijkheid staat hier buiten de wettelijkheid) . . . . . *Onrecht* is het innerlijk wezen der kolonisatie. Het is een zedelijke plicht zich tegen onrecht (d. i. onzedelijkheid) te verzetten".

En op pag. 377/8: „Kolonisatie is een ontwikkelingsvorm der roofverovering. Koloniale wetten zijn derhalve daar, om een roof-verovering, kortweg een roof, te bevestigen en te bestendigen. Zulke wetten consolideeren derhalve het *onrecht* en zijn om die reden *onzedelijk*, gelijk *alles* onzedelijk is, dat strekken moet tot bevestiging van wat verkeerd en afkeurenswaard is".

Het is misschien niet zoo eenvoudig om zich in te denken dat hier in de kolonie eigenlijk twee van elkander gescheiden denksferen nàást elkander bestaan. Maar het is toch noodig voor een richtige beoordeeling van dezen schrijver in „De Beweging" op te merken, dat er dus, waar hij volkomen te goeder trouw, zich in *zijn* sfeer beweegt, geen sprake is van kwaad opzet, haat of vijandschap.

Nog even over die onwettige middelen. Het „Alg. Hdlbl." te Amsterdam verklaarde, begin 1919, dat de instelling der z. g. Herzieningscommissie een *onwettige* daad van den G. G. was, berekend op het *doen verdwijnen* van Hollandsch gezag Indien zoo, dan heeft de G.G. dus „met onwettige middelen" gepoogd ons te overtuigen" van de wenschelijkheid dat de overheersching zal verdwijnen.

Minister Idenburg verklaarde, begin 1919, in de Tweede Kamer, verrast te zijn geweest, over de plotselinge, ingrijpende koerswijziging der indische re-

geering, waardoor „de politieke grondslag van hollandsch gezag werd gewijzigd". (Ziedaar dan, hoe het grondbeginsel van het R.R. nog heerscht!). Wijziging van den politieken grondslag van het gezag, dat is de revolutie. De minister bedoelde, als antirevolutionair, ook *niets* anders. Welnu, de politiek van den G. G. inzake de Herzieningscommissie en de verklaring van 18 nov. 1918, was de *daadwerkelijke toepassing der revolutie.*

In mijn congresrede (t. a. p. 697), verklaarde ik: „De N. I. P. wil medewerken aan de vorming van een onafhankelijken indischen staat; indien mogelijk met vredelievende middelen; indien *niet* mogelijk, met middelen van geweld. Wij organiseeren ons, omdat die organisatie noodig is, voor onzen vredelievenden arbeid. Maar het is duidelijk, dat deze organisatie tevens zal worden aangewend, als instrument van oorlog, indien noodig. Maar ons neerleggen bij onderdrukking, dat zullen wij niet".

De regeering kent deze uiting zeer goed. In haar „Mededeelingen etc." (t. a. p.) heeft zij gepoogd dat standpunt te *bestrijden*. Maar vervolgd ben ik niet! De schrijver van „De Beweging", veel vredelievender, die moet de zondebok worden. Dat is ignobel!

Wel, de Herzieningscommissie zag nog heel wat *meer* onwettigs in de toekomst komen, dan het overtuigen op verboden vergaderingen. In haar, door de regeering gepubliceerd rapport (t. a. p.) waarschuwt zij ernstig: „Het zal een daad van wijs beleid zijn wettige wegen te openen, *opdat* niet naar *onwettige* zal worden gezocht!" De commissie voorziet dus, waarschuwt, en aanvaardt, net als de schrijver in „De Beweging", den onwettigen weg, indien het niet anders kan, indien het moet. *Zij* wordt natuurlijk *niet* vervolgd.

De volgende geïncrimineerde zinsnede is: „*Onder de zedelijke middelen, zijn die de zedelijkste, die het snelst tot het doel voeren*".

Zoozeer heeft de schrijver in „De Beweging", volkomen te goeder trouw, gesteund op de steeds onvervolgd gebleven en alom gepredikte leer, dat hij hierin zelfs letterlijk „Het Tijdschrift" (1 aug. 1913 pag 735) heeft nageschreven. Daar staat: „Het zedelijkste van alle zedelijke middelen, is dat, hetwelk het snelst tot het doel voert".

Het Hoogste Zedelijk Recht.

De volgende geïncrimineerde zinsnede is: „*Ons recht van revolutie is een zedelijk recht. Dat recht wordt niet beïnvloed door de wijze, waarop die revolutie tot stand zal komen*".

Dit is een algemeene theorie. Wij hebben niet te onderzoeken of zij objectief al of niet juist is. Een algemeene theorie kan onmogelijk strafbaar zijn. Er wordt tot niets opgeruid.

Er blijkt echter wel wat anders uit, nl. dat den schrijver *verscheidene* vormen van revolutie voorschemeren, óók de vreedzame.

In de Natierede (t. a. p. 579) wordt dat zedelijk recht aldus geteekend: „Dat mooie revolutionaire sentiment, die opstandsgeest tegen het bestaande, dat verrot is en dat men niet langer om zich heen wil hebben, uit zedelijk ervaren en gevoelen, dat fiere verzet tegen het bestaande—dat is mooi, dat moet gekoesterd worden."

„Het Tijdschrift" van 1 aug. 1913 pag. 735 leerde: „Recht is, dat een volk, levende onder den druk van een ander volk, zich vrij maakt". (Al ons onderwijs brengt ons dit bij).

En op pag 734, precies zooals de onbekende schrijver thans: „De *wijze* waarop dit recht dient verkregen te worden is van secundair belang".

Nog sterker heb *ik* het gezegd in mijn preadvies (t. a. p. 408). Aldus: „Een gezagsstaatkunde, welke gericht is op het *uitstellen* der onvermijdelijk-gemáákte revolutie, instede van het voorkomen daarvan door het prijsgeven van het gezag over productie-gebieden, welke voor de economische evolutie om het instrument der nationale organisatie: den politiek onafhankelijken staat, vragen, is een misdadige en onzedelijke staatkunde.

Een oppositie-staatkunde, welke gericht is op het *uitstellen* der revolutie, wanneer deze door de gezagsstaatkunde onvermijdelijk is gemaakt, *instede van haar bewust naderbij te voeren* uit wetenschappelijke overtuiging, dat ook een zedelijkheidsplicht de nu levenden verbindt aan het nageslacht en deze plicht medebrengt dat nageslacht zooveel offer als mogelijk is te besparen, is een even misdadige en onzedelijke staatkunde".

De regeering *erkent* dat zedelijk recht (V. R. 28 nov. 1919 H. 202). Zij zegt nl.: „De regeering erkent het

rechtmatig verlangen van het inheemsche intellect tot wijziging van den stand van zaken".

Een *rechtmatig* verlangen is een *zedelijk* verlangen. Het zou *onredelijk* zijn de uiting van een zedelijk verlangen te straffen. En de onbekende schrijver behóórt tot het inheemsche intellect zoo goed als ik zelf.

Maar de *aard* van het verlangen? Laten wij de aangewezen volksvertegenwoordigers raadplegen: Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo bepleit in den V.R. op 5 Dec. 1918 (H. 535—540) op wetenschappelijke en onaangevochten stellingen, niet tot de orde geroepen, dat wij den zedelijken *plicht* der revolutie, méér dan het *recht* daarop, moeten erkennen.

Teeuwen zegt in den V.R. 18 Nov. 1918. (H. 250): „*Te* lang reeds overheerscht ons Nederland".

Ikzelf zeg in de Natierede (t.a.p. 589) „Wij wenschen niet langer onder overheersching te leven".

„De Beweging" No. 51 pag. 1107, het orgaan eener sterke partij, zegt: „De revolutie zij een geleidelijke".

En het *eigen* No. van „De Beweging", met het geincrimineerde artikel, pag. 1067, zegt: „Wij hadden liever de geleidelijke revolutie".

De Verovering van de Wetsmacht.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Hetzij langs den weg der geestelijke verovering van tegenstrevende ideologieën, hetzij langs den weg van fysieke verovering der wetsmacht, hetzij door de geestesrevolutie, hetzij door den burgeroorlog*".

Wordt hierin tot iets *aangespoord*? Hier wordt ontleed het secundaire karakter der revolutie-*wijze* ter verduidelijking van de algemeene onstraftbare theorie tevoor.

Die verschillende revolutie-*wijzen* vormen alweer een voor ons zeer gewoon geworden beeld. Zoo heet het in de Natierede (t.a.p. 579): „Insulinde is overtuigd revolutionair. Dat wil niet zeggen, dat zij *aanstuurt* op geweld, maar men zou niet *terugschrikken* voor geweld".

In de congresrede (t.a.p. 697) werd betoogd: „Gelijk immer volgehouden en immer getoond, is het streven der N.I.P. gericht op een *vreedzame* verwijdering van Indië's onhoffelijke gasten en eerst in de *laatste* plaats zullen wij overgaan tot een uitwerping der gasten door den sterken arm."

De regeering suggereert *hetzelfde*. Zij zegt (V.R. 28

nov. 1919 H. 201): „Wie mee wil werken aan den nieuwbouw, dient niet met weemoed achterwaarts te blijven staren". Neen, hij moet ingrijpen, handelen, voorwaarts! Dat is het essentieele. En dan *sympathiseerend* de aan het werk zijnde krachten begrijpen. Dus óók, als die krachten den nieuwbouw langs revolutionairen weg wenschen te zien komen.

Deze regeeringsverklaring van 28 nov. 1919 in den V.R. *is* een algeheele geestelijke revolutie. Zij *breekt* volkomen met de tot dusver gevolgde politiek: „De positie der vreemde ambtenaren, zegt zij, is *niet* te handhaven. Zij moeten rekenen met hun afscheid. „Een nieuwe koning" komt ten troon. De regeering waarschuwt even tevoor (M. v. A.) het behoud, dat „den burgeroorlog provoceert". Er dreigt gevaar voor revolutie (hier = burgeroorlog,) zegt zij moedig.

De volgende geincrimineerde zinsnede is: *„Moment van zwaarste overweging is hierbij enkel, dat het middel zoo min mogelijk storing brenge in de economische volgroeiing van onze samenleving."*

Klinkt dat rebellisch? Integendeel. Het is méér dan tam. Het is deftig gematigd.

De regeering wil *letterlijk* hetzelfde. Zij zegt (V.R. 28 nov. 1919 H. 205): „Een regeering, die de volksklasse medezeggingschap weigert, graaft haar eigen graf. Niettemin wordt dit door zekere groepen gedaan, (door het behoud nl.) welks houding schadelijk is voor de economische volgroeiing van deze landen".

En op 2 dec. (H. 430) verklaart zij *eveneens* het standpunt van den onbekenden, nu vervolgden schrijver in te nemen. Zij zegt: „De regeering wenscht den weg in te slaan, welke het sneist voert naar het einddoel. De plicht, welke op de regeering rust om te waken voor de belangen van de geheele bevolking, verzet zich echter tegen een gezagsoverdracht zonder *afdoenden* waarborg, dat zulks zonder schade van het gemeenebest (dat is dus van de economische volgroeiing) kan geschieden."

Welnu, *is* die waarborg er—en de vervolgde schrijver van de „Beweging" stipuleert letterlijk *niets* anders—dan zal die gezagsoverdracht dus *wel* geschieden. Ook de *regeering* wil dus de vreedzame revolutie, al vervolgt zij thans haar medestander, den onbekenden schrijver van „De Beweging".

Resultaten van den Strijd.

De volgende geïncrimineerde zinsnede is: „*Wij zijn reeds aan het winst nemen. Elken dag. Wij veroveren elken dag terrein. Dat juist maakt onzen strijd zoo licht en heerlijk.*"

Hoe vorderen wij? Stuipend, als Indianen op het oorlogspad? Met de tomahawk in den gordel? De dolk tusschen de tanden? Het geweer in de vuist? Is het nog noodig er op te wijzen, dat met deze zinsnede een *beeld* begint, een *allegorie*? Natuurlijk vorderen wij *geestelijk*. De resultaten zijn echter *stoffelijk*.

Is dit zoo? Is het geen delirium van den schrijver? Onze eischen op het staatkundige gebied zijn alom bekend. Zij komen in debat. Zij worden aangevallen en verguisd. Zij worden verdedigd en verheerlijkt. Zij zijn:

1. Opheffing der rechtsongelijkheid. Is er sedert het stellen van dezen eisch wat bereikt? De unificatie van het strafrecht is feit geworden. De unificatie van het strafprocesrecht is in voorbereiding.

Art 111 R.R. is afgeschaft. Ik noem maar het een en ander.

2. Versterking en uitbreiding van den volksinvloed op en in het landsbestuur. Zijn wij gevorderd? Ik wijs op V. R., Herzieningscommissie, regentschapsraden, dessaraden, bestuursontvoogding.

3. Krachtige organisatie van het onderwijs. Is er vordering? Wij zien haar welhaast elken dag.

4. Weerbaarmaken van het volk. Vorderen wij? De *algemeene* militie staat ingevoerd te worden.

5. Verdrijving van bevoorrechting van een volksgroep boven anderen. Zijn wij gevorderd? Er is begin van sociaal regeeren. Economische stakingen worden geëerbiedigd. Tot vakactie wordt door de regeering zelf opgewekt.

6. Geen staatsinmenging in den godsdienst. Vorderen wij? De periode Idenburg is voorbij.

7. Verbetering van economische omstandigheden. Is er vordering? Inlandsche industrieën zullen regeerings voorschot bekomen. Een arbeidscommmissie is ingesteld. Met een arbeidswetgeving begint men. Vaststelling van minimumloonen wordt overwogen.

Het beeld dat de schrijver ziet, is dus reëel. Zóó reëel, dat de regeering verklaart, „naar *snelle* verwezenlijking van *noodzakelijke* hervormingen te streven"

(V. R. 18 nov. 1918. H. 251.) Voor haar „zijn de tijden van weleer voorbij, en *voorgoed* voorbij" (V. R. 28 nov. 1919 H. 201.)

Precies zóó staat het in de Natierede. Maar dat de regeering *ons* volgt, is toch allerminst een motief om boos te zijn op *mij*; den „zaaienden voorman", die zoo „genialaal" is!

„Tot in het hart der Vesting".

De volgende geincrimineerde zinsnede is: *Wij beginnen al te berekenen het oogenblik, dat wij doorgedrongen zullen zijn tot in het hart van de vesting*".

Ah! Daar is dan weer een culminatie-punt volgens den heer officier. In wezen *vervolgt* de schrijver zijn beeld. Hij zeide daarnet, *terecht*, dat wij vorderden. Nu dringt hij dóór. Hij berekent het bereiken Net als de regeering, die toch zegt (V. R. 2 dec. 1918 H. 429): „Aan de algemeene (revolutie) strooming kan geen regeering, gerteld zij *wilde* het (dus deze regeering wil dat *niet*) weerstand bieden".

Wat moet bereikt worden? Het hart van de vesting! Wat *is* dat voor een vesting? Ik zal het U zeggen.

In de Natierede (t. a. p. 589) wordt die vesting geteekend: „De nieuwe waarheid moet de oude presumptie vervangen. Het oude verschanst zich in een vesting van basalt. Maar ook granieten muren zullen bezwijken voor den drang en den stormloop van de legerscharen der nieuwe gedachte, der nieuwe waarheid. Geen *enkele* vesting is daartegen bestand".

Ziedaar de vesting! Hetzelfde ziet de regeering. Niet zoozeer de vesting, als denzelfden strijd (V. R. 28 nov. 1919 H. 201f2) Zij zegt: „De schemer van den nieuwen tijd heeft zich ingezet. Men *moet* den modernen geest aanvaarden. Strijd daartegen is hopeloos. Dergelijke strijd is al eeuwen geleden gehekeld door Cervantes in den strijd van Don Quichotte tegen de windmolens".

Hoort U dat, heer officier? Mooier dan de regeering het zegt, is het moeilijk te zeggen. Ik vind haar beeld eleganter dan dat van de vesting van den schrijver in „De Beweging". Maar daarom behoeft hij toch niet vervolgd te worden?

De volgende geincrimineerde zinsnede is: „*Niet alleen zullen wij de vrees onderhouden. Neen, wij zullen*

ook bereid zijn om de bedreiging door de daad te doen volgen."

De schrijver is nog steeds aan de schildering van zijn beeld. Hij dreigt het behoud, de oude ideologie dat men óók tot den storm op de basalten vesting me, de granieten muren zal overgaan. Hij ziet *zijn* gedachtent en die der komende *natie* als soldaten in het gelid. Hij ziet deze gedachtensoldaten binnendringen in het hart der vesting, waarin de oude tijd zich heeft verschanst. En meer niet.

Hij wil *vrees* onderhouden. Mag dat niet? De strafwet zegt nergens: „Hij die de oude tijd bang maakt, wordt gestraft met zooveel jaar donkere kamer."

Alle strijd rekent op de vrees van den tegenstander. De regeering maakt *ons* bang. Zij probeèrt het tenminste. Zij spreekt van „bijten op ijzer", en ze laat preventieve hechtenis toepassen. Pas op! Anders.....! Maar de schrijver heeft in het geheel geen „anders" bedoeld. *De gekozen woorden zijn beslissend.* Er is *niets* anders te lezen, door een onbevangen rechter, dan de bedreiging van binnen te dringen in de vesting van schrijver's allegorie. Daar *ik* grammaticaal vrijgoed onderlegd ben, ben ik bleek geworden van schrik, toen ik dit militaire beeld las, gelijk de heeren Muurling en Neytzeli de Wilde.

Die vesting der oude ideologie *vindt* men niet op de kaarten der militaire topografie. Zij is nog veel meer gemaskeerd. Maar tóch weten wij haar te vinden, en tóch zullen wij er den ouden tijd uitjagen!

De regeering *vraagt* erom! Zij zegt (V. R. 28 nov. 1919 H. 203.): „De moed tot klagen is zulk een groot voordeel der beweging. Wie klaagt is al uit de periode van doffe berusting!"

Welnu dan, *wij* berusten niet. Integendeel. Wij zijn actief.

Wij zeggen tegen den ouden tijd: „Otez-vous de là, que je m'y mette". En dat heeft de schrijver van „De Beweging" zeer juist vertaald als: „Wij zullen in Uw vesting binnendringen".

„*Watchful Waiting*"

De laatste geincrimineerde zinsnede is: „*Enkel dient het juiste oogenblik te worden afgewacht en naderbij gebracht*".

Daar hebt U het culminatiepunt, de eindconclusie van het geheele betoog. *Daar* is het parool aan den lezer gegeven. Daar is de opruiing.

Men ziet: de schrijver is géén heethoofd. Hij zegt: „Gij moet wachten!" want het oogenblik is er nog niet. Hoe kalm!

Net zoo tam als de regeereering *zelf*, die hij napraat, waar zij zegt: „De verbreking van den band tusschen moederland en kolonie zal niet *ontijdig* zijn". Dat wil de schrijver ook niet. Het eenige, waartoe hij heeft opgeruid, rechtstreeks gezegd heeft: „Gij moet!" dat is: „Afwachten!". Mag nu ook zelfs dat niet meer in dit land?

Haat en minachting Verre.

Edelachtbare heer President en leden Rechters, waar *zijn* nu toch die woorden van haat? *Waar* zijn de gevoelens van minachting? Waar is de vijandige gezindheid jegens de regeering? *Nergens!*

Daar is zelfs heelemaal geen *critiek* op de regeering neergeschreven! Er is critiek gehoord, een enkeel maal, op de *overheerscching*, dus op het *stelsel*. Mag de schrijver niet het koloniaal systeem als ondeugdelijk verwerpen?

Op pag. 1067 van *hetzelfde* Bewegingsnummer wordt de G. G. (dat is: de regeering) geprezen. Hij heet: „regeer genie". Zijn „diplomatieke fijnheid" wordt gehuldigd. Hij wordt genoemd: „een bekwaam bestuurder". En een landvoogd, „wien wij nog steeds kunnen eeren, en dien men in vele kringen zelfs liefheeft". Zijn *dat* de uitingen van haat, minachting en vijandschap?

Hoe lichtvaardig is deze vervolging!

Haat en minachting vindt men genoeg in de pers. Van *rechts* nl. Daar, waar tegen dezen G. G., de huidige *regeering*, een walgingwekkende ophitsings-campagne is gevoerd geworden. Daar, waar een sinjeur De Rotte het gouvernement aansprakelijk heeft gesteld voor *moord!* Het „Soer. Hdbl." van 26 juni en 5 juli 1919, die hetzelfde deed naar aanleiding van den moord op De Kat Angelino, bijgevallen door het „N. v. d. D." van 21 juli d. a. v. Daar, waar een Boon kwaadaardig heeft gezegd, dat men vreemde bajonetten te hulp moest roepen, als de regeering de brandkast der suikermagnaten bedreigde.

Maar zulke dingen worden *niet* vervolgd! Want voor

die schreeuwers is men niet *bang*. Voor *ons*, de werkers aan onze nationale toekomst, is men *wel* bang. En nu wordt de wet gebruikt als een knuppel. Maanden lang ben ik verdoofd geworden in preventieve hechtenis. Maar de wet moest geen knuppel zijn! De wet moet het gewicht in de weegschaal zijn, gehouden door den hóógstaanden rechter, den mensch van karakteradel, die zelfs de eigen overtuiging, in zijn wetenschappelijk diepte, zal hebben leeren wantrouwen. Met dat gewicht in de weegschaal mag den burger geen gat in het hoofd worden gesmeten.

Er is gevaar bij zulke politieke delicten, dat de rechter niet geheel onbevangen zal kunnen zijn.

Mr. Van Idsinga, een rechtsche, schreef in de „Nederlander" van nov. 1913 over „het moderne mandarijnendom, dat onze rechterlijke macht is", en heeft een heftige philippica gehouden tegen de „van alle werkelijkheid des maatschappelijken levens afgesloten kaste".

Mr. Fockema, president van het hof te Leeuwarden, schreef in „Themis" van 1910:

„Nergens in de rechtspraak wordt de vrucht gevraagd „van die studie of van dit dieper ingaan in de rechts-„behoeften van het volk."

Prof. Struycken zeide in zijn werkje: „Administratie of Rechter" (p. 43):

„De rechter is *niet* deskundig in sociaal opzicht, wijl „hij niet gedwongen is mee te leven in de ontwikkeling „der sociale ideeën; een verlicht rechter *kan* dit doen, „maar hij kan ook, trotsch op zijn zelfstandigheid, sociale „ideeën trachten te verwezenlijken, behoorende tot de „generatie, die aan de onze voorafging.

„Een stand", zoo noemde hij de rechters, „die zich „meer dan eenige andere kan sluiten buiten de ont-„wikkeling van de sociale ideeën der gemeenschap."

En uit de inauguratie-rede van prof. Hijmans te Amsterdam diepte de heer Cramer in den V. R. op:

„Hij, die zich op de hoogte houdt van de rechtspraak „in landen als Duitschland en Nederland, krijgt den „indruk, dat ernstige en bekwame mannen van het recht „niet anders schijnen te hebben geleerd, dan de kunst, „om in breed opgezette en krachtig gemotiveerde „betoogen oordeelen uit te spreken wier resultaat voor „het rechtsgevoel een gruwel is."

In vertrouwen op Uw rechtsgevoel wil ik echter de beoordeeling van mijn zaak in Uwe handen laten.

Conclusiën.

Ik kom aan mijn eigen *Conclusiën.*

De *éérste* vraag, welke de rechter te beoordeelen zal hebben is: Bleek de schuld van den beklaagde wettig en overtuigend?

Is mijn daderschap als *schrijver* vastgesteld? Neen! Mijn daderschap als *verspreider*? Neen.

Mijn daderschap als *redacteur*? Neen!

Is van mededaderschap of medeplichtigheid eenig bewijs geleverd? Neen!

Ik kan onmogelijk aansprakelijk worden gesteld derhalve voor het geïncrimineerde artikel.

Dan doet zich de *tweede* vraag voor: Is de inhoud van het artikel strafbaar? Deze vraag moet enkel overwogen, indien op de eerste: Ja! zou zijn geantwoord.

Is die inhoud strafbaar vanwege *haat, minachting vijandschap*, tot uiting gebracht jegens de regeering? Daar is *niets* van gebleken. Ik ben mij er *niet* van bewust. Ik *kon* mij er niet van bewust zijn. De schrijver heeft geparafraseerd, wat de regeering in een haar sierende rede in den V.R. heeft te kennen gegeven. Steunend op alom bekende, alom verspreide uitlatingen, ook van officieele zijde, heeft de schrijver *nageschreven*, wat veel scherper vóór hem gezegd werd en terecht onvervolgd bleef. Hij *kon* niet vermoeden, dat op éénmaal een adder uit het gras zou schieten om nu juist hèm te bijten. En de adder heeft daarbij zich in den voorbijganger nog vergist ook!. De schrijver zeide *hetzelfde* als anderen, vaak *te zèlfder* tijd en véél *zachter*, verheugd als hij met zijn geest- en partijverwanten geweest moet zijn over die regeeringsverklaring van 28 nov., en dus allerminst in eenige stemming van vijandschap. De schrijver zeide ten slotte *hetzelfde*, vaak met *gelijke* beelden en *gelijke* woorden als de regeering *tezelfder* tijd.

En *toch* is er haat, minachting en vijandschap in dit proces. *Haat* jegens de door mij gedragen ideologie, vanwege het behoud. *Minachting* voor mijn persoonlijke vrijheid door de vervolging. *Vijandschap* jegens mijn persoon bij enkel gezagstiguren. Het zij zoo!

Strafbaar dan wegens opruiing? Er is tot *niets*, totaliter *niets* opgeruid. Tot geen *handeling*, tot geen *feit*, tot geen *ongehoorzaamheid*. *Er is geen* opzet aangetoond, noch *aantoonbaar*.

Laat de vervolging tevreden zijn met de preventieve hechtenis. Dat was de P. G. immers ook, toen hij mij op 14 juli in zijn kabinet beloofde, *compensatie van het reeds door mij gedragen leed*, algeheele aftrek van de nu bijn 8 maanden geduurd hebbende preventieve hechtenis te zullen doen eischen. Daarmede is het doel toch bereikt? Er is 2/3 jaar van mijn leven mij immers reeds ontnomen? Dat krijg ik immers niet meer terug?

Laat *dat* nu maar de gezagstriomf zijn. Een volgenden keer is de vervolging misschien gelukkiger. Dit maal heeft zij vervolgd wat vóór 6, 7 jaren, ja in 1918, ja-zelfs *tezelfder* tijd *niet* vervolgd werd; wat in 1918, neen, *tezelfder* tijd werd *toegejuicht*. Niet iets anders; niet iets dergelijks, neen, *hetzelfde*, enkele bij dezen schrijver *minder* geprononceerd. Er is gebrek aan stabiliteit in de rechtsopvatting der vervolgende justitie. Het parket vervolgt *hier*, wat met medeweten en goedvinden van het parket te *Semarang tezelfder* tijd werd gepubliceerd. Dat veroorzaakt mistrouwen. Als recht in verband wordt gebracht met de urgentie der politiek, dan is het Recht tegelijk bezoedeld. Bezoedeld recht is *Onrecht*.

Bonneville zeide: „Une erreur juridique est une calamité publique". Laat Indië voor zulke rampen gespaard blijven.

Noch wettig noch overtuigend is het bewijs mijner schuld geleverd, en al zou dat geleverd zijn, dan ware datgene, waaraan ik schuldig zou heeten te zijn, niet strafbaar!

Hoe zal ik dan veroordeeld kunnen worden?

Hoe pijnlijk ook voor het gezag een *nieuwe* vrijspraak van mij zou zijn, *veel pijnlijker* nog zou de veroordeeling van een onschuldige door de justitie wezen.

Ik zou Uw Raad willen verzoeken, om nu dadelijk in raadkamer te willen beoordeelen, of er geen termen zijn, om gebruik te maken van Uw recht om mij dadelijk in vrijheid te doen stellen, in afwachting van de uitspraak van het vonnis.





